

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Vizita pastorală a Prea Fericitului Patriarh IUSTIN la comunitățile ortodoxe române din S.U.A. și Canada

25 aprilie — 14 mai 1979

Prima vizită în istorie a unui patriarh al Bisericii Ortodoxe Române pe continentul nord american a fost prilejuită de aniversarea jubiliară a 50 de ani de la înființarea Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Canada stabilită de hotărârea Congresului bisericesc al românilor ortodocși din America de Nord, ce s-a ținut între 25—28 aprilie 1929 la Detroit, Michigan. Cităm din documentul de înființare a Arhiepiscopiei:

„Învrednicindu-ne Dumnezeu de a ne întruni la Detroit în primul Congres bisericesc, clerul misionar aparținător Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Autocefale Române, dimpreună cu reprezentanții mireni ai parohiilor ortodoxe române din Statele Unite ale Americii de Nord și din Canada... am cercetat cu răgaz... situația religioasă a românilor ortodocși aflați pe aceste plaiuri și am decis încheierea tuturor parohiilor într-o organizație generală misionară, menită să cuprindă întreaga suflare ortodoxă română din America de Nord.

Rugăm Preasfințitul Sinod din București și autoritățile legale să ia sub ocrotire organizația noastră, adică Episcopia Misionară Ortodoxă Română din Statele Unite și Canada, ca provincie misionară a Sfintei noastre Biserici Autocefale Ortodoxe Române și să dea tot sprijinul, ca rivna coloniștilor noștri pentru creșterea strămoșească să găsească în noua organizație teren de dezvoltare spre întărirea legăturilor cu Biserica-Mamă și spre deplina manifestare a libertății religioase, acordate de legile țării acesteia. Adresăm cea mai caldă chemare către toată suflarea ortodoxă din America de Nord, ca să sprijinească cu suflul și cu întreaga ființă această organizație, menită a fi un instrument pentru sălășluirea în viața noastră a idealului religios dat nouă de Domnul și Mintuitorul nostru Iisus Hristos și a tuturor comorilor sufletești, păstrate de Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, spre mintuirea sufletelor noastre și a generațiilor viitoare din America de Nord.”

La aniversarea jubiliară a Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române din S.U.A. și Canada a participat însuși Întistătorul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin, ca urmare a invitației I.P.S. Arhiepiscop Victorin Ursache făcută în numele întregii Arhiepiscopii. Din delegația română au mai făcut parte: I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P.S. Episcop Antonie Ploieșteanu, vicar patriarhal, P.C. Diac. I. Bănățeanu, Secretarul Cabinetului patriarhal și D-l Nicolae Mihăiță, Secretarul Sectorului Relații Externe Bisericești.

Delegația a sosit la New York, după o scurtă escală la Londra, în ziua de 25 aprilie 1979. La aeroportul Kennedy delegația a fost salutată de I.P.S. Arhiepiscop Victorin, I.P.S. Arhiepiscop Iacovos al Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești din America de Nord și de Sud, de clerici aparținând altor jurisdicții ortodoxe din America și de numeroși credincioși români din New York.

Joi, 26 aprilie

Prea Fericitul Patriarh Iustin împreună cu delegația a fost invitat să participe la dineul

pascal tradițional oferit de Arhiepiscopia Greacă la reședința Arhiepiscopului Iacovos. În timpul dineului, I.P.S. Arhiepiscop Iacovos a rostit un cuvânt de salut și a toastat pentru sănătatea și fericirea Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, urându-i călătorie plăcută și rodnică în S.U.A. și Canada, asigurându-l de caldă primire a comunităților și Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești. Au răspuns P.F. Patriarh Iustin și I.P.S. Arhiepiscop Victorin.

În aceeași zi seara, delegația a plecat cu avionul la Detroit, reședința Arhiepiscopiei Române Misionare. În întâmpinare au venit numeroși preoți și credincioși din regiunea orașului Detroit, îmbrăcați în costume naționale românești și prezentând Prea Fericitului buchete de flori.

Cortegiul de mașini cu membrii delegației a fost condus la hotelul „Hilton Inn” din orașul Troy de lângă Detroit.

Vineri, 27 aprilie 1979

Dimineața a avut loc primirea oficială a delegației în catedrala „Sf. Treime” din Detroit. La primire au participat preoții Arhiepiscopiei Misionare și delegații mireni membri ai Congresului Arhi-

Din anul 1929 Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din America și Canada și-a desfășurat neîntrerupt activitatea sub înrînirea canonică spirituală a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, păstrându-se strâns legată de neamul din care a odrăslit și de Biserica-Mamă din care își are originea. Primul său episcop de vrednică pomenire Policarp Morușca a adresat într-una din cuvântările sale rostite în timpul păstoririi sale în America, unele cuvinte care rămân în istoria ortodoxiei românești americane, un adevărat legământ pe care ar trebui să-l respecte toată suflarea românească de peste ocean și pe care dorim să le amintim aici la începutul acestui scurt reportaj: „...Țara-Mamă și Biserica-Mamă au datoria să facă efortul de a susține și menaja ramura întinsă peste Ocean, din arborele poporului român... Să ajute în primul rând Biserica să-și poată împlini misiunea, ca singura instituție în stare să alimenteze conștiința românească și creștină ortodoxă...”

episcopiei, episcopi și clerici, reprezentanți ai celorlalte Comunități Ortodoxe din America și Canada care fac parte din Conferința Episcopilor Canonici din America.

În cursul după-amiezii Prea Fericitul Patriarh a acordat un interviu ziarului cotidian „Detroit News”, vorbind despre situația Bisericii Ortodoxe și a celorlalte culte religioase din România.

Sâmbătă, 28 aprilie

În cursul dimineții Prea Fericitul Patriarh Iustin a vorbit la Posturile de televiziune din Detroit despre semnificația momentului aniversar al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române, exprimând bucuria cu care delegația sinodală română a venit la Detroit pentru a participa la festivitățile jubiliare și a vorbi membrilor celui de-al 48-lea Congres bisericesc al acestei eparhii misionare.

La ora 11 Prea Fericitul Patriarh și delegația însoțitoare au fost primiți oficial de Congresul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Misionare alcătuit din clerici și mireni delegați ai tuturor parohiilor din S.U.A. și Canada, în sala de ședințe, a hotelului Hilton din

(Continuare în pag. a 2-a)

CALENDAR DE INIMĂ

Iunie

Itinerar american

Drumul aerian de la București spre Detroit trece prin New York, după o escală obligatorie într-una din capitalele europene. Escala delegației Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Iustin a fost pe aeroportul din Londra. Popasul a fost binevenit nu numai pentru o relaxare de câteva ore pe pământ ci și pentru un contact util cu preotul și cu unii membri ai comunității ortodoxe române din Londra, veniți să-l salute pe Întistătorul Bisericii-Mame, să-i ceară îndrumări și să-i relateze despre felul cum își desfășoară viața religioasă pe pământul Angliei. S-a putut constata din relatările londonezilor de origine română că în parohia lor se păstrează buna rânduială și bunele tradiții românești.

Zborul peste ocean este încă destul de lung cu avioanele obișnuite. Aproape opt ore. Țintuirea pe scaun a călătorilor, plutirea lină și sigură a aeronavei, zgomotul uniform și continuu al motoarelor, senzația de suspendare deasupra unui întins nesfârșit de ape, toate la un loc și se instalează repede în suflet ca un amestec de teamă și siguranță, dînd cu fiecare metru cîștigat în înaintare argumente noi speranței că aventura se va sfîrși bine și că vei putea simți din nou pământ sub picioare.

Pan-Americanul cu care a zburat solia românească și-a făcut datoria cu conștiință de mașină bine pusă la punct. A atins din nou pământul după lungul zbor peste ape și pinze albe, nesfârșite de nori, prin singurătăți de mare înălțime pe unde nici pasărea cea mai îndrăzneată nu urcă, pe unde doar călătorii veacului modern trec închiși în pînțele de păsări artificiale, mai ceva ca pajurile de altă dată din poveștile copilăriei. Contactul cu pământul, după zborurile lungi, te umple de bucurie și generează elanuri noi. Fiecare călător, oricît de obișnuit ar fi cu astfel de drumuri, după aterizare răsufle ușurat, eliberînd o mare cantitate de teamă, de neliniște, de încordare, pe care a acumulat-o pe nesimțite cît a plutit în incertitudinile înălțimii, sfîdînd niște legi care nu pot fi strunite și cîrmuite direct decît cu știința de mare exactitate pînă la cel mai mic amănunt. Și cum *errare humanum est*, de, îți mai pui și întrebări acolo sus, dacă nu cumva vreun amănunt va da prilej de răzbunare gravitației învinse!

Dar, cum am spus, pasărea măiastră s-a dovedit desăvîrșită și pământul i-a redat fiecarei stăpînire de sine și a restabilit raporturi mai avantajoase oamenilor, în confruntarea cu spațiile, cu înălțimile, cu apele, cu rechinii, cu stihiiile de sus și cu cele de jos.

La New York delegația Bisericii Ortodoxe Române a fost întâmpinată de I.P.S. Arhiepiscop Victorin al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române din S.U.A. și Canada, de I.P.S. Arhiepiscop Iacovos al Arhiepiscopiei Grecești din cele două Americi, de alți episcopi, de preoți ortodocși români, greci, sirieni, de reprezentanți ai altor culte, din S.U.A., de persoane oficiale românești și americane și de credincioși români stabiliți în America. O primire pe măsura evenimentului: pentru întâia oară în istorie, un Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române vizita Lumea Nouă, această lume a multor visuri odinioară, către care și românii, mai ales din tinuturile altădată aflate sub stăpînire străine, s-au îndreptat ca spre un Canaan al belșugului și al libertății. Către urmașii acestor români, către cei ce au ajuns pe acele meleaguri și în vremurile mai aproape de noi a pornit la drum lung Patriarhul B.O.R., ca și Păstorul cel Bun care are egală grijă pentru cei de departe, ca și pentru cei de aproape. Așa l-au și primit în Lumea lor nouă, românii fii buni ai Bisericii Ortodoxe-Mame și ai Țării care nu s-au rupt niciodată și de nimic din ceea ce le definește ființa și existența pe pământ, și anume de rădăcinile de acasă din care își trag seva dătătoare de viață, fără de care n-ar exista și de care dacă ar uita ar fi ca și cum și-ar tăia rădăcinile și s-ar usca.

Românii stabiliți în America, în Statele Unite și în Canada au avut la început unele preferințe pentru anumite localități, dar cu vremea s-au răspîndit peste tot. Îi găsești tot atît de bine pe coasta Atlanticului ca și pe a Pacificului, în Florida și în California, la Boian — nume adus de acasă! — la Edmonton, în vestul îndepărtat al Canadei, ca și la Montreal, Toronto, Hamilton și Windsor. Dar capitala lor, dacă ar fi să numim un loc mai populat și mai căutat, și în trecut și astăzi rămîne Detroit-ul, întinsul oraș industrial din zona marilor lacuri, cetatea mașinilor Ford cu porți mereu deschise miinii de lucru. Ori, tocmai aceasta căutau emigranții. Și astăzi mulți dintre români sînt legați de Ford, această uzină uriașă despre care o numărătoare în cifre de lumină electrică, mari de un metru, la una din intrări, cu vedere la un Expressway — șosea de mare circulație — arată că produce o mașină pe minut și uneori trei în două minute. Cînd am trecut noi pe acolo cifra mereu în schimbare sub ochii noștri din fuga mașinii arăta peste trei milioane și jumătate de automobile ieșite de pe banda de producție numai în anul acesta. Și în urma noastră cifra creștea, creștea într-una și mai creștea desigur și acum, semnificînd printr-o astfel de statistică expusă la drumul mare, ritmul unei civilizații în care tehnica nu mai este o minune, ci o banalitate de fiecă clipă intrată în cotidian.

Românii ortodocși din Statele Unite și Canada și-au întemeiat acum 50 de ani o episcopie a lor care să le poarte grijă și de suflete, pentru că oricît ar fi fost Ford de Ford, nu le dădea decît de mincare. Omul însă nu trăiește numai cu pînă. Ca și puritanii din Anglia, Scoția, Irlanda, și din țările Scandinave, românii, deși nu au fetușizat niciodată Biblia, nu s-au despărțit totuși de ea. Cu mai multă discreție și smerenie, au purtat-o și ei cu dinșii, acolo în Lumea Nouă și o dată cu ea au adus în suflete credința de acasă. De îndată ce au încheiat o mică obște, au cerut preoți din țară și apoi au

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. ANTONIE PLĂMADEALA
Episcop

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin vorbind delegaților la cel de-al 48-lea Congres al Arhiepiscopiei misionare ortodoxe române din S. U. A. și Canada, Detroit, 28 aprilie.

Troy—Detroit. Prea Fericitul Patriarh a vorbit Congresului, răspunzând cuvîntului de bun venit rostit de I. P. S. Arhiepiscop Victorin, președintele de drept al Congresului.

Seara la ora 18,30 în sala de recepții a hotelului Hilton a avut loc recepția oficială, iar la ora 19,30 banchetul oficial în onoarea Prea Fericitului Patriarh. Au participat ierarhi, reprezentînd Bisericele

Sud; Episcopul John Martin al Episcopiei Ortodoxe Carpato-Ruse din S. U. A.; Episcopul Mark Lipal al Episcopiei Ortodoxe Albaneze din America; Episcopul Elia al Arhiepiscopiei Ortodoxe Antiohiene din America de Nord; Episcopul Andrei al Bisericii Ortodoxe Ucrainiene din America; Episcopul Timotei al Eparhiei Ortodoxe Grecești din Detroit—Michigan.

doxe și neortodoxe prezenți, precum și D-l Nicolae Ionescu, Ambasadorul țării noastre în S. U. A. Șirul cuvîntărilor a fost încheiat de cuvîntul Prea Fericitului Patriarh.

Luni, 30 aprilie

În cursul dimineții Prea Fericitul Patriarh și ceilalți membri ai delegației române însoțiți de I. P. S. Arhiepiscop Victorin și alți reprezentanți ai Consiliului eparhial, au fost oaspeții Universității de Stat „Wayne” din Detroit—Michigan. După o scurtă vizită a Complexului universitar, rectorul Universității a oferit un dineu. După toastul rostit de rectorul Universității, Prea Fericitul Patriarh a vorbit despre relațiile culturale și bisericești dintre S. U. A. și România. Ziarul Universității a relatat despre vizita sinodală română și cuvîntarea Prea Fericitului Patriarh.

După dineu s-a vizitat sala românească din cadrul Universității care dispune de o bibliotecă cu cărți românești, precum și de alte materiale documentare referitoare la istoria și cultura poporului nostru. Sala este frecventată de cei cca 150 studenți americani de origine română care studiază la această universitate.

Marti, 1 mai

În cursul dimineții Prea Fericitul Patriarh și delegația română au făcut o vizită sediului Arhiepiscopiei Misionare din Detroit, în 15999 Riopelle. După prînz, delegația a plecat cu mașinile în Canada. Primul popas a fost făcut în orașul Windsor, unde delegația a făcut o vizită protocolară Primăriei orașului, după care s-a vizitat Universitatea din localitate.

La ora 19, Prea Fericitul Patriarh a fost primit solemn în catedrala ortodoxă română „Sf. Gheorghe” din Windsor, în prezența a cca 250 credincioși ortodocși români și a altor preoți ortodocși din localitate aparținînd altor biserici ortodoxe.

După slujba vecerniei, Parohia a oferit o masă la care au participat cca 250 persoane. S-au rostit cuvîntări de către cei prezenți iar Prea Fericitul Patriarh a rostit cuvîntul de încheiere.

Miercuri, 2 mai

Dimineața, plecarea din Windsor cu mașinile la Hamilton. Parohia ortodoxă română din acest oraș în frunte cu preotul paroh N. Ciurea, a făcut o calduroasă primire Prea Fericitului Patriarh și delegației în biserica parohială, după care s-a oferit o masă la care au participat membrii Consiliului parohial și ai Comitetului de doamne și alți credincioși. S-au rostit cuvîntări. Prea Fericitul Patriarh a acordat un interviu ziarului cotidian local „The Telegraph”.

La ora 13, plecare spre Toronto. La sosirea în acest oraș Prea Fericitul Patriarh Iustin a fost salutat de episcopul anglican de Toronto, Lewis Garnworthy, în catedrala „St. James”. După vizitarea universității din Toronto și a colegiului teologic, delegația a plecat cu avionul spre Montreal.

Ora 19, sosirea la Montreal. Prea Fericitul Patriarh și delegația au fost întâmpinați de preoți români Gh. Chișcă și Constantin Iuga și de numeroși credincioși români și alți membri ai comunității românești îmbrăcați în costume naționale și cu buchete de flori. Președinta Comitetului parohial de doamne a rostit un

cuvînt de salut. Cortegiul de mașini cu membrii delegației înconjurat de o escortă de motocicliști și mașini ale poliției s-a îndreptat către hotelul „Les Quatres Saisons”. La hotel Prea Fericitul Patriarh a avut convorbiri cu membri ai Consiliului parohial și Comitetului de doamne ale comunității ortodoxe românești din Montreal.

Joi, 3 mai

La ora 10,30 s-a transmis în direct interviul acordat de I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei, în numele Prea Fericitului Patriarh Iustin, posturilor de televiziune din Montreal.

În cursul după-amiezii, la ora 15, delegația a plecat cu mașinile la Quebec, capitala Statului canadian cu același nume, unde a fost primită de Primul Ministru al Quebecului, D-l René Levesque. Între Prea Fericitul Patriarh Iustin și Primul Ministru al Statului Quebec a avut loc un schimb de vederi privind relațiile dintre Canada și România, precum și despre scopul călătoriei delegației sinodale române în America de Nord.

Vineri, 4 mai

În cursul dimineții, delegația a plecat spre Ottawa, capitala Canadei, unde la ora 15 a fost primită de către Guvernatorul General al Canadei, D-l Albert Schreyer, la reședința sa. Între Prea Fericitul Patriarh și Guvernator au avut loc convorbiri privind relațiile dintre cele două țări, Canada și România, situația religioasă din România și aspecte ale activității Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Misionare din America și Canada.

Sîmbătă, 5 mai

Dimineața din nou călătorie la Ottawa unde Ambasadorul țării noastre în Canada d-l B. Popescu a oferit un prînz în cinstea delegației.

În cursul după-amiezii întoarcere la Montreal și participare la slujba vecerniei oficiată în biserica parohială „Sf. Ioan Botezătorul”.

Duminică, 6 mai

Ora 10,30 participarea la Liturghie în biserica ortodoxă română din Montreal. A ofi-

(Continuare în pag. a 3-a)

Aspecte din timpul Liturghiei solemne oficiate de P. F. Patriarh Iustin la catedrala „Sf. Treime” din Detroit, 29 aprilie.

Ortodoxe surori de pe continentul american, precum și alți reprezentanți ai autorităților civile locale. Numărul participanților a fost în jur de 300. Au vorbit reprezentanții Bisericii Ortodoxe și ai altor culte. În încheierea banchetului, P. F. Patriarh Iustin a rostit o cuvîntare în care a prezentat situația Bisericii Ortodoxe Române.

În seara aceleiași zile posturile de televiziune locale au transmis un program privind vizita delegației sinodale a Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu P. F. Patriarh Iustin.

Duminică, 29 aprilie

În cursul dimineții a avut loc Liturghia solemnă în catedrala „Sf. Treime” din Detroit. Au slujit P. F. Patriarh Iustin înconjurat de membrii delegației Bisericii Ortodoxe Române și de ceilalți mitropoliți și episcopi membri ai Conferinței permanente a Ierarhilor Ortodocși canonici din America și Canada, după cum urmează: Episcopul Siles de la Arhiepiscopia Ortodoxă Greacă din America de Nord și de

După slujba Liturghiei au rostit cuvîntări I. P. S. Arhiepiscop Victorin și P. F. Patriarh Iustin care a făcut un apel solemn către toți românii ortodocși din America și Canada să depună străduințe pentru refacerea unității spirituale ortodoxe, iar cei care s-au desprins din Episcopia Misionară să reia legăturile jurisdicționale cu Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, păstrînd astfel legămîntul făcut de întemeietorii Episcopiei Ortodoxe Misionare în 1929, în frunte cu primul ei episcop Policarp Morușca.

Slujba a fost transmisă de posturile de televiziune din Detroit.

La ora 14, Prea Fericitul Patriarh Iustin împreună cu delegația sinodală română și ceilalți ierarhi ortodocși prezenți la slujbă au participat la dineul oficial dat de Congresul Arhiepiscopiei Misionare la care au participat cca 400 persoane. Au rostit cuvinte de salut și toasturi toți reprezentanții celorlalte Biserici Orto-

În vizită la Universitatea de Stat „Wayne” din Detroit, 30 aprilie.

ciat Prea Fericitul Patriarh Iustin înconjurat de ceilalți membri ai delegației române precum și de P.S. Sotirios, episcopul grec de Toronto și și Montreal.

La ora 14 a avut loc masa dată de Parohie, la care au participat cca 200 credincioși români și invitați. Dintre reprezentanții autorităților civile și bisericești menționăm: Clau- de André Lachance, membru în Parlamentul Federal al Canadei, reprezentantul Guvernului federal; D-l Gerald Godin, membru în Parlament; Guvernatorul Statului Quebec; D-l D. Manolakis și D-l Roger Larivée, reprezentanții Primarului orașului Montreal; P.S. Sotirios, episcop grec de Montreal și Toronto, episcopul Hollis al Bisericii Anglicane din Montreal.

Toți oaspeții străini au rostit cuvântări la care a răspuns Prea Fericitul Patriarh Iustin transmițând un mesaj de prietenie și dragoste creștină din partea Bisericii Ortodoxe Române și a slujitorilor ei.

Luni, 7 mai

Plecarea cu avionul la Washington, după o scurtă escală la New York.

Ora 14,40. Sosire la Washington, aeroportul național. Întâmpină D-l Nicolae Ionescu, ambasadorul R.S. România în S.U.A. și alți membri ai Ambasadei.

Vizite la Departamentul de Stat și Congresul Statelor Unite. Potrivit programului vizitei, Prea Fericitul Patriarh Iustin a făcut vizite unor membri ai Senatului și Camerei reprezentanților, precum și Departamentului de Stat, după cum urmează:

Miercuri, 9 mai

Primirea la Casa Albă de către Domnul Jimmy Carter, Președintele Statelor Unite ale Americii

La ora 12, Prea Fericitul Patriarh Iustin împreună cu delegația sinodală română și însoțit de I.P.S. Arhiepiscop Iacobos al Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești din America, a fost primit la Casa Albă de D-l Jimmy Carter, Președintele Statelor Unite ale Americii. Președintele Carter a exprimat mulțumiri pentru vizita ce i s-a făcut și bucuria ce a avut de a primi pe șeful Bisericii Ortodoxe Române.

Ora 16 vizită la Senatorul Olaiborne Pell la sediul Senatului American din clădirea Capitolului. Prea Fericitul Patriarh este invitat de Senator în sala de ședințe a Senatului, unde Prea Fericitul Sa s-a întâlnit cu mai mulți senatori printre care Edouard Kennedy, Frank Church ș. a.

Marti, 8 mai

La ora 10 Prea Fericitul Patriarh a primit la hotelul „The Madison” din Washington pe D-l Alf Lohne, vicepreședintele Asociației Mondiale adventiste de ziua a 7-a și pe D-l Howard D. Burbank, directorul general al aceleiași organizații, cu care s-a întreținut asupra vieții religioase din România.

La ora 15 delegația a fost primită la Secretariatul de Stat al S.U.A. de către D-l George West, Asistentul Secretarului de Stat pentru problemele europene.

Cu acest prilej, Prea Fericitul Patriarh Iustin a făcut o prezentare a situației religioase din țara noastră, în special a Bisericii Ortodoxe Române.

La ora 16 vizită la Senatorul Howard Metzenbaum de Ohio, la biroul său din clădirea Senatului.

La ora 17, vizită la D-l Brademas, membru al Congresului S.U.A. și membru al Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Seara, la ora 20, Ambasadorul României la Washington a oferit un dîneu, în saloanele Ambasadei, în cinstea delegației Bisericii Ortodoxe Române.

Prea Fericitul Patriarh Iustin a transmis președintelui S.U.A. un mesaj de salut și urări de fericire personală din partea Președintelui Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu.

Președintele Jimmy Carter a mulțumit pentru mesaj și a rugat pe P.F. Părinte Patriarh să transmită Președintelui Nicolae Ceaușescu cele mai bune urări de sănătate și succes în activitatea laborioasă pe care o desfășoară.

P.F. Patriarh Iustin și membrii delegației în timpul întâlnirii cu d-l Albert Schreyer, Guvernatorul general al Canadei. Ottawa, 4 mai.

La ora 10, vizită la Senatul S.U.A., unde membrii delegației au avut convorbiri cu Senatorul Abraham Ribbikoff.

La ora 14, vizită la D-l Charles Vanik, deputat în Congresul S.U.A., președinte al sub-comisiei pentru comerț internațional.

La ora 14,30, delegația a fost primită de Președintele

tămînt general și de caritate al Arhiepiscopiei Grecești din America de Nord și Sud. Delegația a fost primită în capela școlii de către corpul didactic și elevi cărora Prea Fericitul Patriarh le-a vorbit despre Biserica Ortodoxă Română.

La ora 16, participare la recepția dată în cinstea Prea Fericitului Patriarh Iustin de

Vineri, 11 mai

Ora 11, primirea delegației de către Primarul orașului New York, D-l E. Koch.

Ora 13, Prea Fericitul Patriarh Iustin și delegația au participat la recepția și dîneul oferit de Fundația interreligioasă „Appeal of Conscience”, la sediul acestei organizații din New York, al cărui președinte este rabinul Arthur Schneer. Au participat printre alții Mgr. Thusston N. Davis, reprezentantul Vaticanului la O.N.U., episcopul anglican de New York Milton Wood, Senatorul Roy Goodman și alți reprezentanți ai cultelor religioase din New York.

La cuvîntul de salut și toas- tul rabinului Schneer a răspuns Prea Fericitul Patriarh Iustin printr-o cuvîntare în care a vorbit despre relațiile româno-americane și libertatea de conștiință și religioasă de care se bucură cultele religioase în România.

Sîmbătă, 12 mai

La invitația I.P.S. Arhiepiscop Iacobos, s-a făcut o călătorie la Boston, pentru a vizita Seminarul teologic „Holy Cross” și Colegiul elen din localitate. S-a oficiat un polihroniu în cinstea Prea Fericitului Patriarh Iustin, în capela Seminarului în prezența studenților și corpului didactic. Prea Fericitul Patriarh a vorbit despre învățămîntul teologic din România.

(Continuare în pag. a 4-a)

În timpul slujbei vecerniei la catedrala „Sf. Ioan Botezătorul” din Montreal. 5 mai.

Camerei Reprezentanților din Congresul S.U.A., D-l Thomas P. O'Neill.

La ora 15, delegația Bisericii Ortodoxe Române condusă de Prea Fericitul Patriarh Iustin s-a întâlnit cu deputatul Clement Zablocki, președintele Comitetului Congresului pentru relațiile externe.

La ora 17, plecare cu avionul la New York.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin oaspete al Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești din America.

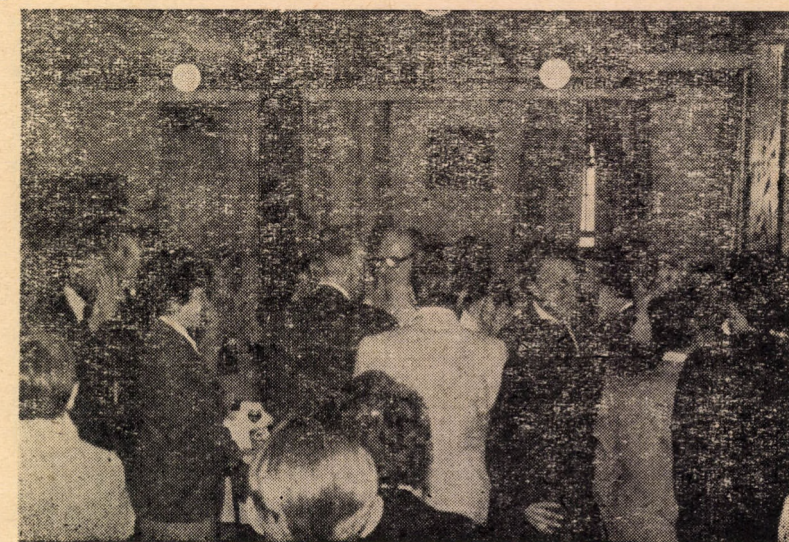
Ora 19,30, participare la dîneul oferit de Conferința permanentă a episcopilor ortodocși canonici din S.U.A. și Canada la sediul Arhiepiscopiei Grecești din New York, în cadrul căruia Prea Fericitul Patriarh Iustin a rostit o cuvîntare.

Joi, 10 mai

În cursul dimineții membrii delegației au vizitat Academia „Sf. Vasile cel Mare” de lângă New York, instituție de învă-

către Conferința permanentă a episcopilor ortodocși canonici. Au participat episcopii membri ai Conferinței, clerul și funcționarii Arhiepiscopiei Grecești.

După recepție, Prea Fericitul Patriarh Iustin a acordat un interviu ziarului grec „The Orthodox Observer”.

Aspect din timpul agapei oferite de parohia ortodoxă română din Montreal. 6 mai.

Călduroasă primire la aeroportul din Montreal. Canada, 2 mai.

Itinerar american

(Continuare din pag. 1)

corut episcop și s-au legat cu jurăminte grele în scris sub blesteme aspre să nu rupă niciodată legătura cu Biserica-Mamă, prin care știau că vor păstra și legătura cu părinții, cu strămoșii, cu mormintele, cu glia și soarele de acasă.

Către aceștia a venit Patriarhul Tării să-i vadă, să-i binecuvinteze, să mai schimbe o vorbă cu ei în graiul de acasă, și să serbeze împreună împlinirea a 50 de ani de la întemeierea episcopiei lor. Împreună cu Prea Fericitul Patriarh Iustin au mai venit I.P.S. Mitropolit Teocist al Moldovei și Sucevei, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, Episcopul-vicar patriarhal Antonie Ploieșteanu, diaconul Ion Bănățeanu, secretar al Cabinetului Patriarhal și d-l Nicolae Mihăiță, secretar la Serviciul de Relații Externe al Bisericii Ortodoxe Române.

Sosirea la Detroit a fost un prilej de întâlnire emoționantă cu români și românce veniți în întâmpinarea Prea Fericitului Patriarh atât din marele oraș american, cât și din Windsor-ul canadian, cel mai apropiat oraș din țara vecină. Costume naționale românești, flori și lacrimi de bucurie și apoi un cortegiu de mașini care au condus delegația până la reședința ce i-a fost rezervată, Hotelul Hilton din Troy unde a doua zi va avea loc Congresul anual și de data aceasta aniversar al Episcopiei (azi Arhiepiscopiei). Preoți și delegați din toate parohiile românești din Statele Unite, din Detroit, Cleveland, Southbrige, Worcester, New York, Philadelphia, Lansing, Los Angeles, din Florida, apoi din Canada, din Edmonton, Windsor, Winnipeg, Hamilton, Montreal și din alte localități au ținut să fie prezenți la Congres ca să salute pe părintele lor sufleteș, Patriarhul tuturor românilor, Prea Fericitul Iustin. Potrivit obiceiului locului, o mare agapă comună a încheiat sărbătorirea, nenumărați oaspeți și gazde ținând să-și manifeste bucuria, amintindu-și în cuvântări înflăcărâte că cel mai scump tezaur al inimilor lor este limba românească, obiceiurile și datinile strămoșești care trebuie păstrate cu sfințenie, și transmise nealterate generațiilor următoare. O extraordinară echipă de tineri dansatori, băieți și fete din Hamilton—Ontario, Canada, instruiți de părintele Nicolae Ciurea, au executat cu o măiestrie incomparabilă dansuri populare românești, îndelung aplaudate.

Duminică, 29 aprilie, în catedrala românească Sf. Treime din Detroit, arhiepiscopul, un mare sobor de episcopi și preoți, au dat slavă lui Dumnezeu pentru această întâlnire între frații de acasă și cei statorniciți pe meleagurile americane, între fiii Bisericii Ortodoxe Române și Părintele lor sufleteș, Patriarhul Iustin. Parohul, Simion Caplat și Comitetul parohial au fost la înălțimea misiunii ce le-a revenit de a fi gazde ale acestei slujbe și întâlniri memorabile.

I.P.S. Arhiepiscop Victorin, chiriarhul locului, a reușit o foarte bună organizare a întâlnirii, atât cu Congresul, cât și cu credincioșii. La sfârșitul slujbei Prea Fericitul Patriarh s-a adresat celor prezenți și celor absenți, tuturor românilor de pe continentul american, adresându-le un vibrant apel la unitate, la dragoste și la frație. În același timp le-a transmis tuturor mesajul de dragoste al celor din țară, încercându-i că Tăra și Biserica-Mamă nu-i uită și nu-i va uita niciodată ci îi păstrează vii în inima lor bună, rugînd pe Dumnezeu să-i ocrotească și să le facă parte numai de bucurii și de fericire. Cuvîntul Prea Fericitului Patriarh a fost ascultat cu emoție și cu deosebit interes. Preoții Arhiepiscopiei Misionare au primit din partea Prea Fericitului Patriarh cîte o cruce patriarhală, iar președinții Comitetelor parohiale și unii din membrii Congresului prezenți la slujbă au fost distinși cu „crucea patriarhală pentru mirenii”. A fost distins cu aceeași distincție și D-l John Coman, președintele Uniunii și Ligii Societăților românești din America și alți cunoscuți reprezentanți ai vieții culturale românești din S.U.A. și Canada, D-l Roman, D-l Trocea, D-l Eugen Caraghiaur, D-l Milhovan, D-l Antonovici, D-l Alexe și alții.

În zilele următoare, Prea Fericitul Patriarh a fost oaspetele Universității Wayne, Președintele oferind în cinstea sa o masă cu o largă participare de profesori și de invitați români. A fost o bucurie deosebită pentru delegația Bisericii Ortodoxe Române, să afle că la această universitate studiază mai mult de 150 de studenți de origine română.

Călătoria, care fără îndoială va rămîne în analele relațiilor cu românii americani o călătorie istorică — așa ceva se petrece odată, de două ori într-un secol — a continuat în Canada, spre mîngîierea românilor așezați în această parte a lumii noi, un adevărat continent, întins cît Europa, dar cu o populație cît a României. Primire fastuoasă, și masă cu sala dovedită neîncăpătoare, la Windsor, apoi la Hamilton și Montreal. Părinții Paulin Popescu, George Nan, Nicolae Ciurea, au organizat primiri frumoase, fiecare la el acasă. Oprimirea la Toronto a prilejuit o scurtă întâlnire cu ierarhia anglicană din acest oraș. La Montreal slujbă la biserica Sf. Ioan Botezătorul, banchet cu participarea reprezentanților guvernului și a unei mari obști românești pămînt de părintele George Chișcă. Împreună cu D-l John Cătău președintele Comitetului parohial, tînărul paroh și-a dat toată silința ca vizita înălților oaspeți să fie o reușită desăvîrșită. L-a ajutat și părintele Iuga care deși retras din pastorație, își păstrează vie dragostea pentru Biserica și pentru Tăra și a înconjurat întreaga delegație cu o atenție îndatoritoare.

O vizită la Quebec, la primul ministru R. Levesque a introdus delegația în problemele locale și în special în lupta canadienilor vorbitori de limbă franceză pentru autonomie și chiar pentru separație. O vizită la Ottawa, la Guvernatorul General A. Schreyer, reprezentantul în Canada al M.S. Regina Elisabeta a II-a a Angliei, încă suverană a Tării, în condițiile Commonwealth-ului convenit după al doilea război mondial, a mai echilibrat lucrurile, făcîndu-ne să înțelegem că Tăra e unitară și că micile pasiuni sînt firești dar nu ajung pînă la a dezmembra o unitate de mult bine încheiată.

Primirea la cel mai înalt nivel în ierarhia civilă a Tării, a Prea Fericitului Patriarh Iustin și a delegației care l-a însoțit, a arătat odată în plus prețuirea de care se bucură în Canada țara noastră, Biserica Ortodoxă Română și personal Patriarhul ei. De altfel, peste o săptămînă această prețuire va fi întărită de o nouă mărturie, de data aceasta în Statele Unite. În ziua de 9 mai, Prea Fericitul Patriarh și delegația au fost primiți la Casa Albă de Președintele Jimmy Carter, cu care Prea Fericirea Sa a avut o convorbire

P.F. Patriarh Iustin vorbind credincioșilor prezenți în catedrala „Sf. Ioan Botezătorul” din Montreal, 6 mai.

I.P.S. Mitropolit Teocist vorbind participanților la masa festivă oferită de parohia ortodoxă română din Windsor—Canada. 1 mai.

Duminică, 13 mai

Prea Fericitul Patriarh Iustin a celebrat Sf. Liturghie, înconjurat de un sobor de episcopi, preoți și diaconi, la Catedrala greacă din New York în prezența a numeroși credincioși ortodocși români și greci din New York și împrejurimi. Prea Fericitul Patriarh a predicat despre sensul unității și relațiilor pan-ortodoxe. Prea Fericirea Sa a reînnoit apelul de reunificare a tuturor românilor din America de Nord sub jurisdicția spirituală a Sinodului Bisericii Ortodoxe Române.

La ora 14, I.P.S. Arhiepiscop Iacovos a oferit un banchet la hotelul „Plaza” din New York în onoarea Prea Fericitului Patriarh. Au participat cca 300 de invitați, printre care menționăm: D-l Aris-

tides Duzoglou, președintele Asociației Internaționale a Grecilor din România, Rabinul Arthur Schneer, președintele Fundației „The Appeal of Conscience”, Nicholas Katapodis, Ambasadorul Greciei la O.N.U., D-l N. Ionescu, Ambasadorul R.S. România în S.U.A., D-l Teodor Marinescu, Ambasadorul R.S. România la O.N.U., episcopi ai Arhiepiscopiei Grecești și numeroși credincioși români și greci.

Au rostit cuvîntări și toasuri D-l Aristides Duzoglou, Rabinul Arthur Schneer și Arhiepiscopul Iacovos.

Prea Fericitul Patriarh Iustin a răspuns printr-o cuvîntare în care a vorbit despre relațiile româno-americane și unitatea și frățietatea între toți ortodocșii din America și din lume.

Delegația sinodală a Bisericii Ortodoxe Române s-a întors în patrie în ziua de 15 mai.

*

Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin în fruntea unei delegații sinodale a Bisericii Ortodoxe Române are o semnificație istorică și jubiliară. Căci este prima vizită patriarhală din istoria făcută românilor din America de Nord într-un moment de aniversare semicentenară a Eparchiei Ortodoxe Misionare Române din America și Canada. Prezența Prea Fericirii Sale în mijlocul festivităților de aniversare și căldura cu care a fost întâmpinat de membrii Arhiepiscopiei, au constituit mărturie ale viabilității relațiilor dintre românii-americani ortodocși și Biserica-mamă.

amicală, relevîndu-se de ambele părți stima reciprocă între Țările noastre și între Președinții lor. Prea Fericirea Sa a transmis Președintelui Carter un mesaj de prietenie din partea Președintelui României, Nicolae Ceaușescu, mesaj primit de acesta cu bucurie și cu exclamația: „Președintele Ceaușescu este un om minunat.” Președintele Carter a transmis la rîndul său Președintelui nostru urări de bine și dorința de a se dezvolta în continuare bunele relații dintre cele două țări, România și Statele Unite.

La New York delegația a fost primită la Primăria orașului de un primar jovial și degajat de rigori protocolare, D-l Koch, cu care Prea Fericitul Patriarh a avut o convorbire totuși substanțială despre Biserica românească, despre rolul ei în viața națiunii și despre raporturile dintre Biserica și Stat de la noi. Convorbiri deschise și prietenoase s-au purtat la Senat și la Congres în timpul a trei vizite la aceste două importante instituții americane. Au fost înălțări senatorii Claiborne Pell, Ribikoff, deputații Brademas, Dervinsky, Clement Zablocki, președintele Comitetului de Relații Externe al Camerei Reprezentanților, Charles Vanick, președintele subcomisiei pentru Comerțul internațional, iar la Departamentul de Stat de către D-l George S. West. Asistentul Secretarului de Stat pentru problemele Europene.

Dacă la toate acestea am adăuga atenția deosebită acordată Prea Fericirii Sale și delegației însoțitoare de către I.P.S. Arhiepiscop Iacovos al Bisericii grecești din cele două Americi care a însoțit delegația la Boston, într-o vizită la Academia Teologică Holly Cross și la Așezămîntele „Sf. Vasile cel Mare” din Statul New Jersey, am completa un tablou variat și interesant al unei vizite din toate punctele de vedere reușită. Slujba solemnă din catedrala greacă din New York, pontificată de Prea Fericitul Patriarh Iustin, i-a dat Prea Fericirii Sale în ziua de 13 mai 1979 un ultim prilej de a se adresa tuturor românilor din America — mulți din ei erau prezenți în biserică — a-i asigura de căldura dragostei inimii sale de părinte care dorește să-i aibe pe toți în unitate și bună înțelegere acolo, în noua lor patrie, îndemnîndu-i în același timp, să nu-și uite Tăra de obîrșie, limba strămoșilor, istoria sfîntă a Patriei, datinile și obiceiurile și să păstreze legătura cu părinții, frații și rudele rămase acasă.

Banchetul oferit de I.P.S. Arhiepiscop Iacovos în sala barocă a Restaurantului Plaza din New York, la care au participat peste trei sute de invitați, a fost un nou prilej de evocări emoționante de amintiri din Tăra, din partea celor născuți pe meleaguri românești, ajunși astăzi

cețateni ai Statelor Unite, dar totdeauna bucușori să-și afirme cu mîndrie originea și să-și împropăteze viața cu cele mai duios amintiri „de acasă”.

A fost o călătorie lungă. Trei săptămîni. Dar cu tot programul încărcat, cu toate îndatoririle de fiecare zi de a răspunde și a ne conforma unui protocol impus de prezența în fruntea delegației a unui Patriarh nici el însuși, Prea Fericirea Sa Patriarhul Iustin, nici ceilalți însoțitori, n-au simțit nici o oboseală. Intensitatea simțămîntelor trăite pretutindeni la întîlnirile cu comunitățile românești, vibrația la unison a tuturor inimilor, regăsite într-o sfințită unitate de neam și de credință, n-a mai lăsat loc nici oboselei, nici timpului să-și facă simțită durată. La sfîrșit se părea că totul a fost prea scurt.

Nu totdeauna și nu oriunde putem fi sentimentali. Viața modernă, multiplicitatea relațiilor, îndatoririle de tot felul, solicitările atât de diversificate astăzi, ne îndeamnă mai mult spre sobrietate și impun o anumită răceală în raporturile dintre oameni. Dar cînd mergi peste mări și țări, în cel mai propriu înțeles al cuvîntelor și pe pămînt cu desăvîrșire străin și îndepărtat și întîlnești acolo grai și simțire românească, uneori într-o limbă cu frumoase rotunjiri melodice regionale, deși vorbitorul nu știe decît din spusele altora despre Mureș, despre Siret, despre Banat și despre Bucovina, el fiind născut acolo peste ocean, nu poți să nu-ți dai drumul unei lacrimi pe care ai tot încercat mai întîi să ți-o stăpînești. Uneori, acasă, nici nu știi bine cum și cît îți iubești Patria, locurile natale, limba. Într-o astfel de întîlnire, însă, dintr-o dată izbucnește din tine iubirea cînd vezi că frațele, de acolo, deși transplantat, deși în mijlocul unor străini care vorbesc altă limbă, păstrează cu sfințenie din tată în fiu limba de acasă și odată cu ea ființa lui de frate care ți se deschide, în care te regăsești, un alter-ego.

Se mai întîmplă totuși, ici și colo, printre noile generații, mutații totale spre limba locului. N-ai fi vrut să închei cu aceasta, dar nu pot altfel: Aș trage un clopot de alarmă!

Ași vrea mult ca și la aniversarea a 100 de ani de la înființarea Episcopiei Românești Ortodoxe americane, cei ce vor fi prezenți atunci să poată fi la fel de fericiti ca noi, aceștia de la aniversarea celor 50 de ani, să poată fi sentimentali, să cînte așa cum s-a cîntat acum la Detroit, la Windsor, la Hamilton, la Montreal: „Treii culori cunosc pe lume...”

Am văzut în lacrima multora, ca pe Bărgan după ploaie, tricolorul curcubeului însemnîndu-le viața.

ORTODOXIA — VIAȚĂ ÎN HRISTOS

Rugăciunea — hrană duhovnicească a credinciosului

Rugăciunea este atât de necesară pentru credincios, încât el se roagă chiar și în clipele îndoielilor. Se roagă dintru adâncul sufletului: este rugăciunea căutării. Este setea după un răspuns din partea lui Dumnezeu, după un contact nemijlocit cu realitățile spirituale. Se răsfrânge în rugăciune lupta dramatică pentru Dumnezeu, pentru supremul izvor al vieții creștine: „Eu vreau să te cunosc pe Tine, Cel necunoscut; Tu ce-mi pătrunzi adânc în suflet și-mi răscolești viața ca o furtună. Tu Cel neînțeles, dar înrudit cu mine. Eu vreau să Te cunosc și să-ți slujesc” (Heiler, op. cit., p. 577). E ceea ce poetul concretizează în minunatele versuri (Vasile Voiculescu):

„Ca pe o cetate în piscuri de minuni,
Asediindu-L noapte-zi mereu
Cu armele ne-nvinsei rugăciuni,
Suim să cucerim pe Dumnezeu.”

E rugăciunea dramatică a căutării. Și nimic mai firesc: Dumnezeu nu se descopere cu adevărat decât în ceasul rugăciunii. Credinciosul este fiul ce așteaptă îmbrățișarea Tatălui, el strigă din inimă și vrea răspunsul Cerului: „Doamne strigat-am către Tine auzi-mă!” O astfel de rugăciune nu va rămâne fără răspuns: volburile se vor liniști, negurile se vor risipi, freacățul se va domoli, și lumina dumnezeiască va inunda sufletul. Rugăciunea e singura poartă prin care sufletul poate vizita cerul și cerul se coboară la el. Ea este expresia dorului neogoit care svicnește în sufletul credincios după Dumnezeu. Este ceea ce Fericitul Augustin exprimă așa de pregnant: „Ne-ai făcut pentru Tine Doamne; neliniștit este sufletul nostru pînă nu-și va găsi odihna întru Tine.” Și nostalgia aceasta după o altă lume e simfonia permanentă a vieții creștine, e o rugăciune ce ne înalță neconștient spre Dumnezeu. Desigur, adesea căutarea e îndelungată și umbrele îndoielilor vor să înghită luminile dorului.

Dar, Dumnezeu nu lasă pe credincioși mereu pe drumurile căutării: El rînduiește anumite momente de iluminare internă cînd are loc o întîlnire reală cu Existența divină, care nu se confundă cu propriul nostru eu.

Iată pentru ce criza sufletească a credinciosului nu justifică renunțarea la rugăciune. Dimpotrivă, ea duce de la rugăciunea imitativă la rugăciunea dramatică, adîncă, personală, răscolitoare ca o vultură ce se înalță către ceruri.

„Am venit ca lumea viață să aibă și mai multă să aibă”, zice Mîntuitorul. Acest cuvînt se adresează mai ales credincioșilor: rugăciunea e puterea prin care viața credincioșilor devine cu adevărat plenitudine, devine cu adevărat viață. Și această pe donă că: înții printr-un contact pur, contemplativ cu însăși Viața, care e Dumnezeu; în al doilea rînd prin rugăciunea care cheamă peste zvîcnirile vieții puterea divină ca prin ea credincioșii să se umple de har și să impună imperativele spiritului peste revoltele cărnii. Prima este înălțarea senină spre creștele unde odihnește Dumnezeu, a doua este chemare tulburată, dramatică, dar plină de încredere, căreia Dumnezeu îi miruie fruntea cu bucuria biruinței.

Desigur multe sînt ocaziile care înalță sufletul credinciosului în rugăciune către Dumnezeu: participarea la Sfînta Liturghie, lectura unei cărți de înaltă spiritualitate, contemplarea unei opere de artă ș. a. Toate acestea sînt tot atîtea prelegeri în care sufletul se adapă din izvoarele vieții divine. Ne vom opri însă numai asupra rugăciunii ce se înalță din inima credinciosului în mijlocul frumuseților naturii, pentru că natura este capodopera în care pentru orice suflet curat strălucește cu putere chipul Creatorului ei. „Privirea stelelor m-a făcut să mă simt totdeauna mai aproape de infinit.” „Tăcînă

noptilor, lumina stelelor, veștejirea florilor mi-au determinat meditații religioase cu efecte de întărire a credinței.” „Marea a avut o influență mai mare asupra mea. Marea poate mai mult ca șesul îți dă impresia unui infinit, același dar extrem de variat, adică tocmai esența dumnezeirii.” „Toate frumusețile naturii le priveam ca niște bunătăți ale lui Dumnezeu revărsate asupra noastră. Ele mă îndemnau să preamăresc împreună cu ele pe Creatorul meu” (L. Bologa, Psihologia vieții religioase, Cluj 1930, p. 102, 134). Sînt mărturisiri ale credincioșilor. „Mă deșteptam în fiecare dimineață înainte de răsăritul soarelui și mă îndreptam spre un deal apropiat. Aici mă rugam nu numai printr-o goală mișcare a buzelor, ci printr-o adevărată înălțare a inimii spre Creatorul acestei naturi frumoase, a cărei minunție părea întinsă în fața mea. În cameră nu mă puteam ruga — mi se părea că zidurile se pun stavilă între mine și Dumnezeu. De aceea îl priveam bucuros în creatura Sa, în timp ce inima mea se înalță la El” (Rousseau).

Altă mărturie: „Eram singur la malul mării... Ca altădată în munți, m-am simțit împins să îngenunchez în fața valului nemărginit, simbol al Nemărginirii. Am simțit că mă rugam cum nu m-am rugat niciodată și am cunoscut ce este adevărata rugăciune: ieșirea din singularitatea individuației în conștiința unității cu tot ceea ce există; îngenunchere ca făptură trecătoare și ridicare ca ființă netrecătoare. Pămînt, cer și mare răsuna în într-o atotcuprinzătoare armonie. M-am simțit una cu ele, una cu Dumnezeu” (Heiler, p. 412).

Copleșit de prezența divină, sufletul se roagă în șoaptă sau în tăcere: „Eu tac, mă închin și ador.”

„Doamne...”

Te văd cum ești în lugerul de floare

Și-n plopilor albi și-n iarba din cîmpie

Te aud cîntînd în zbor de vijelie

Și-n glas de codrii-n murmur de izvoare

Te simt în caldul razelor de soare

Și-n tot ce-i farmec, vis și armonie.

(Vasile Voiculescu)

Cine nu recunoaște în aceste mărturii fragmentare propriul lui suflet, propria sa frămîntare? Nu este această contemplare a Dumnezeirii revărsare de viață, înălțare a năvalnicei vieți pe culmile cele mai pure, cele mai intense posibile? Tocmai de aceea se roagă credinciosul pentru că viața ce clocoțește în inima lui se cere înălțată pe culmi, se vrea înfrățită cu Viața însăși, care e Dumnezeu. Rugăciunea e supremă potențare a vieții, de aceea și suprema fericire a credinciosului, suprema lui împlinire.

Rugăciunea e izvorul adevăratei bucurii, e lumina care învaluieste totul într-o frumusețe cerească. După rugăciune toate apar altfel. Ești ca un om venit dintr-o lume de taină, de fericire, de pace adîncă, încărcat cu plinul veșniciei. Te simți ușor, descătusat. Participi cu adevărat la bucuria cea netrecătoare, la pacea cea neajunsă, la viața cea neistovită.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Frescă — în capela Institutului Teologic Sibiu, executată de A. Demian.

Rusaliile

Duhul Sfînt a fost totdeauna prezent și lucrător în lume. Întîia pagină a Sfintei Scripturi ne dă mărturie despre această persoană divină prin următoarele cuvinte: „La început a făcut Dumnezeu cerurile și pămîntul. Pămîntul era pustiu și gol. Peste fața adîncului de ape era întunerec. Și Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor” (Fac. 1, 1—2).

Toți dreptii și profeții dinaintea de Hristos au fost purtați, luminați și călăuziți de Duhul Sfînt. „Nici o proorocie n-a fost adusă prin voia omului. Ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, minăți de Duhul Sfînt” (I Petru 1, 21).

Cu ocazia botezării Domnului în rîul Iordanului, Duhul Sfînt și-a vădit prezența sub formă de porumbel. În ziua Cincizecimii, la praznicul Rusaliilor, a treia persoană a Sfintei Treimi își începe marea și dumnezeiască Sa lucrare de sfințitor al neamului omenesc. Trinitatea de la Dumnezeu-Tatăl — prin ruga Fiului — a Duhului Sfînt, ne descoperă nouă marea taină a Sfintei Treimi. Atunci s-a împlinit făgăduința Mîntuitorului Hristos care a zis: „Iar cînd va veni Mîngîietorul, pe Care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, adică Duhul adevărului, Care purcede de la Tatăl, Acela va mărturisii despre Mine” (Ioan 15, 26).

Rusaliile înseamnă venirea solemnă, cu răsunet, cu semne și minuni, a Duhului Sfînt. Apostolul Petru, în ziua Cincizecimii, propovăduind mulțimii ce s-a adunat după vijățul puternic al vîntului, tălmăcește evenimentul astfel: „Bărbați iudei și voi toți oameni cucernici din toate neamurile care sînt sub cer, ascultați... Aceasta este ce a fost spus prin proorocul Ioil: În zilele din urmă, zice Dumnezeu, voi turna din Duhul Meu peste orice făptură... și vor prooroci, vor avea vedenii..., vor visa visuri...” (Fapte 2, 14, 5i 17).

Pogorîrea Sfîntului Duh la noi oamenii, nu este o vizită trecătoare sau un eveniment vechi — din trecutul istoriei mîntuirii — pe care îl prăznuim în fiecare an. Spre deosebire de celelalte zile sfinte ale credinței noastre, Rusaliile cîntesc un fapt permanent, o prezență netrecătoare în viața Bisericii și în sufletele credincioșilor. Cînd Duhul Sfînt a pogorît peste apostoli, a deschis o epocă fără de sfîrșit. Acest încurajator adevăr ni-l arată Mîntuitorul care, la Cina cea de Taină, a zis: „Și Eu voi ruga pe Tatăl, și El va da un alt Mîngîietor, care să rămîna cu voi în veac și anume Duhul Adevărului... care rămîne la voi și va fi în voi” (Ioan 14, 16—17). Așadar, Duhul Sfînt rămîne la noi, va fi neconștient cu noi și întru noi.

Este de la sine înțeles, că Sfîntul Duh petrece împreună cu noi ca să ne ajute în tot chipul în slujirea noastră către Dumnezeu. Cele șapte daruri pe care le-a înșirat profetul Isaia în zestrea lui Mesia (Is. 11, 2), Duhul Sfînt ni le împărtășește și nouă celor ce credem, nădăjduim și ne rugăm lui Dumnezeu.

În chip deslușit, Mîntuitorul Hristos a făgăduit: „Cînd va veni Mîngîietorul, Duhul Adevărului, are să vă călăuzească în tot adevărul... vă va învăța toate lucrurile și vă va aduce aminte de tot ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 26; 16, 13). Iată dar că Duhul Sfînt ne servește drept călăuză, drept învățător, drept mijlocitor. Rolul Său de mijlocitor se ogîndește în rîndurile următoare: „Duhul ne ajută în slăbiciunea noastră, căci nu știm cum trebuie să ne rugăm. Dar însuși Duhul mijlocește pentru noi cu suspine negrăite. Și Cel ce cercetează inimile, știe care este năzuința Duhului; pentru că El mijlocește pentru sfinți după voia lui Dumnezeu” (Rom. 8, 26—27).

Duhul Sfînt ne onorează pe noi creștinii în modul cel mai înalt, atunci cînd sălășluiește în sufletul celui botezat și eliberat de robia păcatului de moarte. Această sălășluire ne ridică la marea demnitate de fii adoptivi ai lui Dumnezeu și de biserici (temple) nefăcute de mină omenească: „Însuși Duhul adevărate — împreună cu duhul nostru (omenesc) — că sîntem fii ai lui Dumnezeu... și împreună-moștenitori cu Hristos (Rom. 8, 16—17). „Nu știți că trupul vostru este templul Duhului Sfînt, care locuiește în voi și pe care L-ați primit de la Dumnezeu?” (I Cor. 6, 19).

Neconștientă și neabătută purtare de grijă a Duhului Sfînt, nu se îndreaptă numai spre sufletul credinciosului luat individual, ci se îndreaptă deopotrivă spre mulțimea credincioșilor, spre societatea lor botezați, spre Biserica întreagă, turmă cuvîntătoare a lui Dumnezeu.

Prin glasul lui Pavel apostolul, Sfîntul Duh cere vaselor sale, episcopilor și preoților să aibă grijă de ei înșiși și de păstoriții ce li s-au încredințat. „Luați seama dar la voi înșivă și la toată turma peste care v-a pus Duhul Sfînt episcopi, ca să păstoriți Biserica Domnului, pe care a cîștigat-o cu însuși singele Său” (Fapte 20, 28). Episcopii și preoții sînt păstori legiuți, călăuze rînduite de Duhul Sfînt, călăuziți ei înșiși în dreapta propovăduire de către El. Toate soboarele istorice ale Bisericii au avut îndreptățirea să rostească la fel cu soborul apostolic din Ierusalim: „Căci s-a părut nimerit Duhului Sfînt și nouă, și am decis să nu punem asupra voastră nici o altă greutate, decît ceea ce trebuie” (Fapte 15, 28).

Noi toți avem datoria să nu șovăim nici o clipă a crede cu tărie că avînd ocrotirea și călăuzirea Duhului Sfînt, Biserica noastră este „Biserica Dumnezeului celui viu, stîlpul și temelie adevărului” (I Tim. 3, 15). Este maica noastră sufletească și la ea găsim adevărul și harul cel îmbelșugat și mîntuitor. Voia lui Dumnezeu este să o iubim, să o ascultăm și să o apărăm, căci „Ierusalimul cel de sus (noul Ierusalim) este slobod și el este mama noastră” (Gal. 4, 26).

† TEOFIL

Arhiepiscopul Clujului

200 de ani de la nașterea lui Gheorghe Lazăr

La 5 iunie 1979 s-au împlinit două veacuri de la nașterea marelui cărturar Gheorghe Lazăr. Însemnătatea deosebită pe care acest dascăl, de o rară compoziție și de o chemare puțin echivalabilă, o are în istoria învățămîntului superior în limba românească, face ca, la împlinirea celor două veacuri, să fie comemorată, după dreptă cuviință, memoria lui.

Dar un asemenea eveniment, căci, fără îndoială, este vorba de un eveniment cu dimensiuni de istorie trecută și viitoare, impune prezentarea unor date și a unor trăsături esențiale care să contureze, pe cît mai fidel, viața, activitatea și personalitatea proeminentă a ilustrului dascăl ardelean, adică acele elemente ce impun închinarea lui, pentru todeauna, în galeria celor mai de seamă reprezentanți ai școlii și culturii poporului nostru.

Născut la Avrig (Sibiu), într-o familie de țărani strădălnici, Gheorghe Lazăr a vădit de timpuriu înclinare spre cele ale cărții, fapt verificat cu prisosință de succesele obținute în școlarizarea sa, ani de zile, la Cluj și la Sibiu. Sfidînd îngustimea suportului material, venit doar, cu modestie, din pantea familiei și rudenilor sale, el a înfrînt lipsurile inerente unei asemenea situații și a reușit să se situeze, la studii, pe primele locuri.

În legătură cu această stare de lucruri este tocmai vremea să fie spulberată, pentru totdeauna, aserțiunea potrivit căreia tînărul avrigean ar fi fost „sîndrîn”, în timpul școlarizării sale, de un baron guvernator, care cum reține istoria, nu s-a dovedit prieten al românilor din Transilvania. Cum era oare și de așteptat, ca un asemenea demnitar, prizonier al concepțiilor vremii respective, să întindă mîna și sprijinul material unui fiu al obidiților țărani români.

Plecăt la studii mai înalte, la Viena și în alte centre culturale, fiind sprijinit de astă dată, material, de Episcopia Ortodoxă din Sibiu, tînărul Gheorghe Lazăr, fără a ține seama nici chiar de sănătatea sa fizică nu îndestul de robustă, a studiat, cu deosebită caracteristică fiilor poporului nostru dornici de cultură și civilizație, reușind să-și însușească temeinice de teologie, filozofie, istorie, științele fizico-matematice etc., la nivelul acelor vremi. Cu acest chip al tînărului studios, model al omului ancorat de timpuriu în înaltă principialitate, Gheorghe Lazăr s-a întors între ai săi, ca lor să le dăruiască toată zestrea sufletească adunată cu multă trudă, să o dăruiască întregului popor spre sprijinirea înălțării lui la lumină și cultură.

A fost numit profesor la Seminarul ortodox din Sibiu (1811). În lecțiile sale și, mai ales, în afara școlii el profesa idei de libertate, idei revoluționare, care își croiau drum tot mai puternic la începutul veacului al 19-lea. Din nefericire a intrunit și atitudini mai puțin încurajatoare. De aceea trecu în Țara Românească, la București (1816), nădăjduind să se bucure acolo, de o primire mai bună. Fu întâmpinat, la început, cu oarecare neîncredere, reușind însă, în scurt timp, datorită pregătirii și destoiniciei sale să salte în atenția mai marilor urbei. Mai mult: să organizeze, cu aprobarea autorităților, cea dintîi școală superioară cu predarea tuturor materiilor de învățămînt în limba română, dovedind că prin limba curată a strămoșilor noștri, pot fi exprimate, ca și prin alte limbi, cele mai nobile și mai înalte idei, cele mai subtile cunoștințe științifice. La deschiderea școlii, Lazăr însuși arăta că „o asemenea instituție îi lipsea capitalei Țării Românești”, deoarece „cu rușine vine unui popor și un neam ce este așa vechi, așa vestit, proslăvit și înzestrat cu toate rodurile pămîntului... cu un cuvînt neam împăratesc să nu aibă și o școală mai de treabă, o academie cu știință în limba mamei sale”.

La școala lui Lazăr, cu o structură întru totul nouă, au alergat, scurt timp după organizarea ei, tineri doritori să ia lumină de la dascălul ardelean. Mulți erau din Țara Românească, îndeosebi din București. Dar n-au lipsit nici tineri din Moldova și din Transilvania, care aveau conștiința originii, limbii, obiceiurilor și tradițiilor comune și pe care dascălul lor avea să le reliefeze în lecțiile sale din fiecare zi.

Persistă opinia după care personalitatea unui dascăl poate fi apreciată și definită prin optica ucenicilor săi, pe temeiul realizărilor acestora. Dacă această opinie rezistă, apoi ea poate fi întărită prin ucenicii și colaboratorii lui Gheorghe Lazăr. Unii dintre aceștia, ca Ion Heliade-Rădulescu, Eufrosin Poteca, Petru Poenaru, Christian Tell, Anton Pann etc. au înveșnicit, prin performanțele lor de ordin educațional, cultural și patriotic, statura educatorului lor.

(Continuare în pag. a 7-a)

D. Călugăr

90 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu

Eminescu și cultura veche religioasă

Unul din aspectele operei marelui nostru poet pus în lumină de cercetări temeinice întreprinse în ultimii ani este acela al legăturii lui Eminescu cu trecutul poporului nostru prin intermediul culturii vechi religioase, al cunoștințelor sale în acest domeniu precum și al influenței acestei culturi asupra creației literare a poetului.

Biblioteca lui Mihai Eminescu (a cărei conținut a fost reconstituit de Moses Gaster iar mai recent și mai complet de prof. univ. Alexandru Elian în studiul „Eminescu și vechiul scris românesc”, *Studii și cercetări de bibliologie*, I, 1955, p. 129—160) conținea un impresionant număr de lucrări de factură religioasă dintre care amintim manuscrisele: *Tetraevangel* (cea. 1550—1675), *Descoperirea Sfintei Liturghii* (sec. XVIII), *Hronograf* (1760), *Viața și minunile precuviosului părintelui nostru Vasile cel Nou* (incep. sec. XIX), *Varlaam și Ioasaf* (1814), *Pravoslavnica învățătură adică Bogoslovie creștinească* (sec. XIX) etc. Dintre tipăriturile aflate în bibliotecă poetului făcea parte și un exemplar din *Evangelia* apărută la Rîmnic în 1746.

Cunoștință cu codici manuscrisi și cu tipărituri conținând lucrări religioase trebuie să fi făcut poetul cu mult înainte de a-și încropi o bibliotecă personală atât de bogată. Introdus în tainele abecedarului în casa părintească, după cum i-a mărturisit fostului său coleg de gimnaziu T. V. Ștefanelli și poate și de către preotul satului cum ar reieși din romanul cu trăsături autobiografice *Geniu pustiu* („Cînd eram mic mă duceam la preotul cel bătrîn al satului care țîndu-mă pe genunchi îmi dădea primele lecțiuni de citire”), micul Mihai va avea ca obiect al pasiunii sale biblioteca părintelui său, bibliotecă în care, alături de cronicari se aflau și cărți bisericești ca de pildă vechia *Psaltire* pe scoarța căreia cămnarul însemna nașterea tuturor copiilor săi. (Cf. G. Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*, 1964, p. 38).

Lucrări religioase vechi, manuscrise sau tipărite, vor fi reținut atenția poetului și în perioada studiilor sale la Cernăuți unde răspundea de bibliotecă „gimnasiaștilor români” între cărțile căreia se afla și *Psaltirea* lui Dosoftei care-l vor influența în metrica unor poezii proprii de mai tîrziu.

Preocupările lui Eminescu pentru cartea veche sînt mai bine cunoscute din perioada cînd conducea Biblioteca Centrală din Iași. Într-un raport din 15 octombrie 1874 poetul recomanda cumpărarea de către bibliotecă a unor manuscrise și tipărituri cum sînt: un cronograf românesc, scrierile ascetice ale lui Grigorie Sinaitul, o scriere asupra vieții călugărești de Nichifor Theotokis, Minunile Maicii Domnului iar dintre tipărituri: *Apostolul* (Buzău, 1743), *Omiliile lui Macarie Sinaitul* (București, 1785), *Dogmatica Sf. Ioan Damaschin* (Iași, 1806), *Cuvintele și învățăturile Sf. Eftrem Sirul* (Neamț, 1818), *Cuvintele Sfinților Vasile cel*

Mare și Grigorie (București, 1826) ș. a.

În cel de al doilea raport, datînd din 6 martie 1875, între altele, poetul recomanda adunarea sistematică a operelor vechii noastre literaturi și făcea observații importante asupra limbii manuscriselor sub raport stilistic și lexical socotind că „stricarea limbii” și neologismele pot fi combătute prin studierea acestor vechi texte de limbă românească (Cf. Al. Elian, art. cit., p. 132).

Un alt loc care fără îndoială a oferit lui Eminescu posibilitatea de a lua contact cu literatura religioasă veche au fost mănăstirile, pe care în poezia *Închinare lui Ștefan cel Mare* le numește „Cerești castelului de-a lui Hristos țării”. Cercetarea mănăstirilor moldovene de către poet trebuie să fi început de timpuriu cu vizitarea rudelor apropiate care intraseră în monahism. Se știe că doi dintre frații și două dintre surorile mamei sale erau monahi. Fevronia Jurașcu, sora Ralucăi Eminovici, fusese stareță a schitului Agafon. Poetul a mai vizitat mănăstirea Putna, cu prilejul sărbătoririi lui Ștefan cel Mare în 1871, Văratec unde mergea vara cu Veronica Micle și Rîșca, unde a locuit cîteva luni și unde a compus versurile din poezia „Singurătate”.

Lectura atentă a operelor literaturii religioase vechi a influențat creația eminesciană atît în fondul cît și în stilul ei. A fost amintită mai sus înfrîurirea exercitată de *Psaltirea* lui Dosoftei. O altă scriere deosebit de cunoscută poetului a fost *Cronograful* (culegere masivă de istorie universală la nivel popular expunînd firul evenimentelor începînd cu facerea lumii, avînd la bază un îndepărtat prototip bizantin din secolul al XII-lea datorat lui Constantin Manases). *Cronografele* răspîndite la noi, copiate mai cu seamă în mănăstiri, erau traduse și adaptate fie din variante slavone fie din variante grecești. Ele erau difuzate mai cu seamă printre clerici și constituiau un gen de manuale generale. (Cf. Paul Cernovodeanu, „Eminescu și cronografele românești” în *Căilele Eminescu*, vol. II, p. 55—56).

Eminescu posedă în copii manuscrise ambele tipuri de cronografe: tipul Danovici — tradus și adaptat din limba greacă, și cel al mitropolitului Dimitrie al Rostovului. În textul acestuia din urmă poetului i-au plăcut o serie de metafore pe care le-a subliniat cu creion negru și roșu ca de pildă:

„Au eșit den Dumnezeu îngerii ca
scînteile de cărbune”;
„(Adam și Eva) nu știa chipul
murirei”; sau

„Iar Moisi a fost întîiul înmulțitoriu al Scripturii”.

Un interes aparte a arătat Eminescu unor teme filozofice prezente în cronograful mitropolitului de la Rostov cum sînt: actul creației, raporturile dintre om și Dumnezeu, menirea omului în lume, problema vieții de apoi. În ceea ce privește cosmogeneza, lectura de către poet a cronografele este sesizabilă, pînă la un punct, atît în „Rugăciunea unui dac” cît și în „Scrisoarea I”,

Eminescu preluînd ideea „amburelui primordial” a transpunerii „din ne-ființă... întru ființă”, a nașterii universului din haos, din „tutunere-cul” originar ce acoperea „adîncul apei”. (Cf. P. Cernovodeanu, art. cit., p. 66).

Despre îngerii Eminescu afirmă în romanul *Geniu pustiu* că au fost cugețați de către Dumnezeu „în mijlocul eternității sale fără de margini”. Poetul, la care „anghelologia” este foarte bine reprezentată în cuprinsul întregii opere, a subliniat pasaje întregi din capitolele „Pentru zidirea îngerilor” și „Căderea dracilor” din cronograful mitropolitului Dimitrie al Rostovului, care a prelucrat aceste teme după Sfinții Grigorie Teologul.

Frumusețea unor texte vechi religioase l-a urmărit pe poet și în scrierea unor articole de ziari. Astfel în articolul „Christos a înviat” Eminescu a introdus pasaje din rugăciunea patriarhului constantinopolitan Calist, copiate de pe vre-un manuscris, pasaje a căror text este foarte apropiat de cel cuprins în *Molitvelnicul* tipărit la Tîrgoviște în 1713.

Merită a fi menționat aici și interesul poetului pentru folclorul religios, pentru folclorul românesc în general, cu care a făcut cunoștință în satul natal și mai apoi în cursul lungilor sale călătorii, cu opriri în casele oamenilor din satele de-a lungul drumurilor sale.

Aceștea au fost prilejuri cu care Eminescu va fi auzit cea mai mare parte dintre creațiile populare înregistrate de el, între care și această colindă:

„Sculăți, sculați boieri mari
Că vă vin colindători
Nu vă vin cu nici un rău
Ci v-aduc pe Dumnezeu
Pre Dumnezeu mititel
Mititel în fășețel
Înfășat în foi de nuc
Cu tichie verde-n cap
Iar în fundul tichiei
Este o piatră nestemată
Ce plătește lumea toată
Tarigradul jumătate
Și Brașovul-a treia parte
Sus în poarta lui Hristos
Să fiți boieri sănătoși”

(M. Eminescu, *Opere*, ed. Perpersicius, vol. VI, p. 301)

sau poezia populară aflată ca și colinda de mai sus între manuscrisele poetului:

„Ființă fără de nume
Ce-i dai pasărei sbor
Ce dai omului nume
Și apelor izvor
Tu pui copaci pe munte
Pe ceruri curcubeu”.

(Idem, p. 414)

Concluzia ce se impune este că interesul lui Eminescu pentru cultura religioasă veche s-a manifestat permanent. Orizonturile și dimensiunile artistice ale operei sale nu pot fi înțelese deplin în afara preocupărilor sale permanente pentru cunoașterea tuturor etapelor și formelor de manifestare ale genului creator al poporului nostru a cărei parte integrantă o constituie și cultura veche religioasă.

A. Jivi

Eminescu la Cluj-Napoca

O fericită inspirație au avut edilii din Cluj-Napoca, cînd au hotărît amplasarea statuii lui Mihai Eminescu în centrul spiritual al municipiului.

Dintre toate statuile marelui nostru poet, aceasta este probabil cea mai reușită. La Cluj-Napoca, chipul lui Eminescu nu este nici exagerat contemplativ și nici stilizat într-o aureolă artificială de romantism. Este chipul unui om viu, al unui martor, care asistă cu măreție la „liturghia” pe care poporul român o săvîrșește aici, ca și în toată țara, prin munca și gîndirea lui cîntătoare.

Cu sarică de pelerin pe spate, cu fruntea de zeitate ridicată din sinul neamului românesc, cu privirea voievodală de dac înobilat, Eminescu este martorul istoriei noastre noi, al

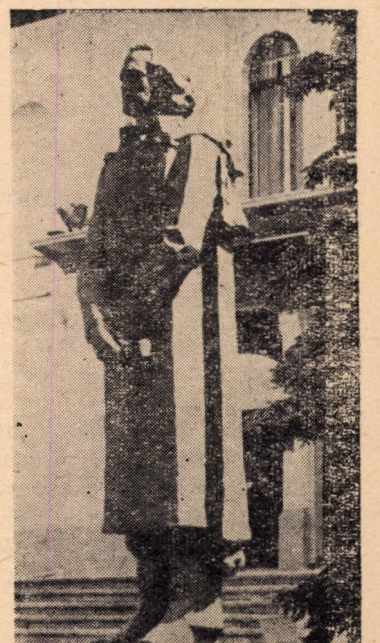
prezentului care se îngemănează cu trecutul și se înalță impetuos și curat către zărilor viitorului.

Intrînd să te rogi în catedrala ortodoxă, statuia lui Eminescu te face să trăiești sentimentul că în fața altarului este adunat soborul tuturor sufletelor bărbatilor iluștri, care s-au născut din acest popor în răsîmplatul celor două milenii de dăinuire, spre a aduce lui Dumnezeu imn de laudă și mulțumire pentru tot ceea ce am înfăptuit mare și sînt și mai ales pentru speranța pe care o îndreptăm către ziua de mîine.

† IUSTINIAN MARAMUREȘANUL

Episcop-vicar

al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului

LAUDĂ VIRSTEI DE AZUR A PURITĂȚII

Semn al
binecuvîntării

Experiența multimilenară a omenirii a statornicit în chip deopotrivă firesc și constant ca mijloc de testare a sensibilității fiecărui îns atitudinea față de copii. Astfel obișnuit se spune despre un om că dă dovadă de bună-tate dacă iubește copii sau este iubit de ei. Într-adevăr cele mai frumoase vise ale oamenilor pe măsura cărora aceștia au căutat să-și etaleze vrednicile, au fost legate de viitorul copiilor, de fericirea și propășirea generațiilor ce vor urma. Dacă să-mîntă sau lăstarul crește în umbra copacului generator, iar puii diferitelor viețuți sînt ocrotiți chiar cu prețul celor prin care s-au ivit pe pămînt, omul își pregătește progenitura pentru o dăinuire fără de sfîrșit, asigurîndu-i toate condițiile și înlesnirile în acest scop. Rostul copilului în lume este atît de sublim încît chiar povestirile și vechile legende despre grija necuvîntătoarelor față de fiii oamenilor lipsiți de părinți nu mai apar ca niște născociri, ci dimpotrivă ca ilustrări ale unui sim-bure de adevăr ancestral privind măreția ființei dotată superior celorlalte în deschiderea ochilor spre lume încă din prima sau cea mai fragedă vîrstă. În această viziune apar desigur reprobabile toate acele fapte care îndreptate împotriva omenirii nu găsesc nici măcar scuza de a fi cruțat copiii. Asuprirea sau exploatarea copiilor alături de masacrarea fără milă, suprimarea dreptului de a te naște sau a trăi demn după naștere sînt realități care azi mai mult ca oricînd atrag atenția oamenilor cin-siți de pretenții spre a proceda în consecință. De aici și inițiativa unui mare număr de state membre ale O.N.U. între care și România, ca anul 1979 să se proclame de către Adunarea Generală a înaltului for, An Internațional al Copilului. Necesitatea unei ocrotiri speciale a copiilor lumii a fost enunțată de fapt în Declarația de la Geneva asupra drepturilor copilului, din anul 1924, și recunoscută în Declarația universală a drepturilor omului în 1948, precum și în statutele agențiilor specializate și ale organizațiilor internaționale care se ocupă de bunăstarea copiilor. Acum două decenii la 20 noiembrie 1959, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în unanimitate Declarația cu privire la drepturile copilului, im-portant document care prin cele zece principii ale sale, un adevărat decalog impus respectării, situează ocrotirea tinerei generații între preocu-pările fundamentale ale omenirii.

Într-adevăr în fața unor situații, ca de pildă aceea că din 1,5 miliarde de copii cît se estimează că trăiesc în lume, 200 milioane sînt atinși de plaga foametei și subnutriției, și că în fiecare zi 80 mii mor literalmente de inaniție, iar 156 milioane nu au un cămin sau trăiesc în mizerie și promiscuitate, de asemenea peste 52 milioane sub vîrsta de 15 ani sînt nevoiți să lucreze din greu pentru a avea din ce trăi, se impun măsuri hotărîte în numele umanitarismului. Astăzi este un lucru evident că redu-cerea cu mai puțin de 1 la sută a bugetelor militare mondiale ar furniza fonduri pentru lichidarea flage-lului foametei cronice de care suferă pe glob 200 milioane de copii. Un singur tanec mai puțin înseamnă reali-zarea dotărilor necesare pentru 520 săli de clasă cu 30 de elevi fiecare.

Viața tinerei generații cere altceva — grijă sporită și dragoste, hrană, adăpost și cărți, toate cele necesare unui trai îmbelșugat într-o lume a progresului, prieteniei între popoare și păcii. În acest cadru, Anul Internațional al Copilului își propune să prilejuiască pentru organisme O.N.U., pentru UNICEF (Fondul Națiunilor Unite pentru Copii), pen-tru alte organizații internaționale și naționale un moment propice inten-sificării eforturilor și acțiunilor în scopul înfluențării statelor și guver-nelor, a opiniei publice mondiale în favoarea soluționării cît mai grabnice a problemelor de ordin material și social ce privesc generația de mîine. În țara noastră multiple inițiative și manifestări sub semnul Anului Inter-național al Copilului arată cum no-bilele deziderate legate de copii, de viitorul însuși al națiunii reprezintă un crez căruia i se consacră tot ce este mai bun.

Cîntec Sfînt

de Șt. O. Iosif

I
Cîntecul ce-ades ți-l cînt
Cînd te-adorm în fapt de sară,
Puiule, e-un cîntec sfînt,
Vechi și simplu, de la țară.

II
Mama mi-l cînta și ea,
Și la viersul lui cel dulce,
Puiul ei se potolea
Și-o lăsa frumos să-l culce.

III
Azi te-adorm cu dînsul eu,
Ieri — el m-adormea pe mine,
Și-adormi pe tatăl meu
Cînd era copil ca tine...

IV
Miine, cînd voi fi pămînt,
Nu ți-a nici tu și zi-le,
Zi-le doina, cîntec sfînt,
La copiii tăi, copile!

Poporul nostru a avut mereu în grijă odrasele sale, realitate oglin-dită în strădania de a le forma în chipul cel mai ales, asigurîndu-le condițiile optime ale unei dezvoltări sănătoase. Vigoarea noilor generații constituia dovada peremptorie a unor rădăcini puternic înfipte în pămîntul și istoria țării, semn al continuității neîntrerupte a neamului. Ea era totodată cheazăia folosirii plene a tuturor ostentelilor prin care s-au bi-ruit vitregiile veacurilor trecut. Iată de ce și între cugetările din bătrîni se găsește următoarea: „Copiii — cin-stea părinților, iar părinții — lauda copiilor.” Și ca o tîlcuire parcă, unul dintre condeișii români de mare sen-sibilitate, părintele Gala Galaction, face reflecția: „Cultul copilului este semnul marilor civilizații.”

Biserica Ortodoxă Română prin părtășia sa milenară cu însuși po-porul, prin lucrarea proprie a acredi-tat această ținută de înaltă etică fapt ce lesne se poate desprinde și din proverbul: „Unde sînt mulți copii, acolo e blagoslovenia Domnului.”

Sfînta Scriptură abundă în referințe la binecuvîntarea divină ce însoțește pe copii. Psalmistul însuși glăsuiește: „... fiii tăi ca niște vîlăstare tinere de măsline împrejurul mesei tale. Iată așa se va binecuvînta omul cel ce se teme de Domnul” (Psalm 127, 3—4). E cunoscut apoi faptul că Mîntui-torul Iisus Hristos îndrăgea mult copii, îi binecuvînta și îi dădea

exemplu de puritate vrednică a moș-teni împărăția cerului (Matei 19, 14—15). Tocmai pentru nevoia sa de sprijin, copilul apare pe paginile cărții sfinte ca un privilegiat al lui Dumnezeu, care este Protectorul orfanului și Cel ce veghează asupra res-pectării drepturilor lui (Psalm 67, 6). Nu lipsesc sfaturile privind buna lui creștere. Sfînta Tradiție încă observă această grijă, Părinții Bisericii închi-nîndu-i rînduri dintre cele mai fru-moase, unele puse sub titluri sugestive ca de exemplu „Pedagogul” aparținînd lui Clement Alexandrinul. Cul-tul creștin ortodox însuși a rezervat un loc de cinste copiilor începînd cu taina Sfîntului Botez și continuînd cu diferite rînduiri în deobște res-pectate, rugîndu-se că aceștia să-și „amintească neîncetat datoria de a spori în sfînte năzuințe, ca să-și poată clădi viitorul lor pe trainice temelii, spre binele și fericirea lor, spre pro-pășirea Sfîntei noastre Biserici și a poporului nostru românesc, a scumpei noastre patrii, cum și spre bucuria părinților lor trupești și al celor su-fletești” (Carte de Te-Deum, Bucu-rești 1973, p. 67).

În totul se caută ca vîrsta copi-lăriei să fie începutul unei dezvoltări plene în direcția apăsătorilor proprii a însăși ființei umane tinz-toare mereu spre adevăr și bine.

† TIMOTEI LUGOJANUL
Episcop-vicar

Piine pentru suflet

COPIII

Pe toate meridianele pămîntului se rostește în acest an, cu emoție și respon-sabilitate, numele copiilor.

Se cuvine să vedem în această universală îndreptare a atenției pentru copii, trezirea conștiinței umane a răspunderii pentru viața multor milioane de copii din lume care trăiesc în lipsă, foamete și mizerie, precum și semnul că ome-nirea, ori cît de mare este zbuciumul prin care trece, n-a obosit; are curajul să privească spre viitor, nu se mărginește la satisfacerea unor lipsuri prezente, ci își consacră munca ei creatoare, gîndind serios la viitor. Oamenii vor să trăiască și se simt datori să asigure viitorul mai bun al generațiilor ce le urmează.

Bogăția cea mai mare a unei țări sînt copiii. După aceea urmează celelalte. Fără copii valorile și cuceririle unui popor sînt menite pieririi. Generația tinăra este aceea care le dă perenitate și le înmulțește. Unde apar copiii, în familie, în școală, în parcuri și printre blocuri, pe arenele de sport în întreceri și jocuri, acolo pulsează viața unui popor și prin această oglindă se vede viitorul și vitalitatea lui.

În țara noastră, în cei treizeci și cinci de ani de viață liberă, privirile tuturor s-au îndreptat spre copii, spre tineret. Grijă de căpetenie a conducerii Statului nostru a fost și este să asigure copiilor dreptul la o viață fericită. În acest scop s-au luat măsuri pentru ajutorarea familiilor cu mulți copii, pentru ocrotirea copiilor și ajutorarea mamelor. Peste tot s-au construit clă-dirii pentru creșterea și educarea copiilor, grădinițe, creșe, cămine, maternități, școli, în imediata apropiere a locului de muncă al părinților.

Pentru copii se scriu și se tipăresc sute și mii de cărți, în zeci și sute de mii de exemplare, ca să se dezvolte armonios trupul și sufletul lor.

Biserica, ca o mamă duhovnicească, a cărei misiune e strîns legată de demnitatea omului, nu e străină de acest efort și de această grijă pentru copii. În lumina învățăturii creștine, copiii sînt darul lui Dumnezeu, iar părinții prin nașterea de prunci, împlinesc cea dintîi poruncă dumnezeiască: „Creșteți și vă înmulțiți și stăpîniți pămîntul.”

Vestea adusă de îngeri păstorilor în noaptea sfîntă a Crăciunului: „Iată vă vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul. Astăzi s-a născut un Mîntuitor”, este o veste care pătrunde în fiecare familie atunci cînd se naște un prunc. Căci fiecare copil este un „mic mîntuitor” pentru părinți și o speranță pentru neam. Cu fiecare copil se poate spune: „Acesta va fi mare înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor.”

Familia fără copii este ca o casă în care nu pătrund razele soarelui, ca o biserică fără clopot, ca o grădină fără flori, ca un crîng fără cîrîp de păsări și ca un pom fără de rod.

Copii sînt nu numai locul de interferență a prezentului cu viitorul, ci și locul de înlînare a cerului cu pămîntul. Ei sînt ca niște „urări” care ating prin curățenia inimii, prin credința și nevinovăția lor înălțimile spiritului.

De aceea Mîntuitorul Iisus Hristos i-a chemat la Sine și a spus că „a unora ca acestora este împărăția cerului” (Marcu 10, 14).

În ceea ce privește datoria părinților și a societății de a se îngriji de creșterea copiilor, Iisus Hristos a arătat că această datorie e așa de însem-nată încît cel ce primește un copil în numele Său, îl primește pe El însuși (Matei 18, 5), ceea ce înseamnă că ajutorarea și grija pentru copii este o cale de apropiere de Dumnezeu.

Tot în Sfînta Scriptură aflăm că femeia se mîntuiește prin nașterea de prunci, iar Psalmistul David spune: „Fericit este omul care va umple casa de copii: nu se va rușina cînd va grăi cu vrăjmașii săi în poartă” (Ps. 126).

Toți oamenii și deci toți copiii au dreptul la viață, la lumină, la fericire. Sîntem recunoscători și bucuroși că în țara noastră acest drept este asigurat.

Părintele VASILE

Sf. Ioan Gură de Aur despre
creșterea copiilor

Vă rog și vă potesc, frații mei, să aveți multă grijă și multă nevointă pentru copiii voștri, căci în mare măsură de voi depinde chiar mîntui-reja sufletelor lor. Aduceți-vă aminte de fericitul Iov, care în toate zilele aducea jertfă pentru fiii săi, că se temea ca nu cumva să greșescă cu gîndul față de Dumnezeu. Luați pilda lui Avraam, cel ce a rînduit ca și strănepoții lui să țină legea lui Dum-nezeu...

Se cuvine, dar, ca și părinții, tata și mama, să nu se zbată să lase copiilor numai bani mulți și avuție multă, ci mai ales cum să-i poată să-i facă bogați în modestie, în bu-nătate și în înțelepciune. Să-i facă să nu simtă lipsă de prea multe numai din ale trupului, ci mai ales să se dorească după bunătate, după iubire și omenie.

Și mai e ceva: pe copil trebuie să-l înveți și să-l deprinzi cu binele încă de cînd e mic, îndepărtînd apu-căturile lui nepotrivite și din priete-niile rele. Căci și plugarul cel bun taie mărăcinii cînd acest lucru-i lesne de făcut. De aceea să nu ne lenevim să îndreptăm și să certăm pe fiii noștri ca să se procopsească din bună vreme, iar nu cum a făcut acel al Legii vechi, Eli, care altfel era om destul de temător de Dumnezeu, dar care era prea moale și prea lășător cînd era vorba să mustre și să certe pe fiii săi cînd greșeau. Și se știe că din prea multa iubire, pe care le-a arătat-o, fiii au ajuns să săvîr-șescă numai rele pînă ce Dumnezeu i-a pedepsit fiind ucși în război, iar tatăl lor de întristare a căzut de pe scaun pe spate și a murit. De cresc

copiii de mici în bune obiceiuri, su-fletul lor este ca pînza albă și cu-rată, care-și va păstra pînă la sfîrșit culoarea în care a fost înțai vopsită, dar dacă nu se întîmplă așa, atunci să nu uităm cuvîntul Sf. Pavel: „Vorbele rele strică obiceiurile bune.”

Purtați, dar, grije mai ales de cu-rățenia sufletescă a copiilor voștri și de bunul lor simț, căci acestea sînt cele mai prețioase podoabe ale lor. Cînd cineva în casa noastră aprinde lampa îi cerem să n-o plimbe prin locuri unde sînt depozitate paie, fin sau alte materiale uscate, ca să nu se aprindă de la ele și altceva și să ardă chiar casa. Dar oare la gin-gășia și frăgezimea sufletescă a co-piilor să nu fim cu grijă? Și oare toți părinții se gîndesc ce grăiesc și cum grăiesc de față cu copii? Dar nu se aseamănă unui dintre părinți chiar cu niște ucigași ai lor, mai rău decît tîlharii, fie cînd cruță mustra-rea lor, dar și mai ales cînd prin pilda rea a purtării lor, departe de a le arăta și a trezi la ei dragoste și curăție, le stîlesc sufletul și-i rănesc în ce au ei mai sfînt, cres-cînd din ei niște neascultători, niște videni și niște robi ai poftelor celor rele? Pe bună dreptate s-a spus să astfel de părinți nu merită să se numească cu acest nume, iar bieții copii ajung în viață cu sufletul bol-nav ca niște corăbii fără cîrmă și fără cîrmaci. Și-i mare păcat!

T. Bodogae

Din agenda Prea Fericitului Părinte IUSTIN

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Luni, 2 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Canonicele Rusel din Comenry—Anglia, însoțit de D-l Willson, atașat al Ambasadei Marii Britanii la București.

Marți, 3 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Excelența Sa D-l O. Rudolf Aggrey — Ambasadorul Statelor Unite ale Americii la București, însoțit de D-l John Tipton, consilier al Ambasadei S.U.A. la București. Au fost de față: I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, P.S. Episcop-vicar Antonie Ploieșteanul, P.S. Episcop-vicar Roman Ialomițeanul.

Joi, 5 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe D-nii Erwin Zimmermann și Helmut Eckhardt, din partea Societății Biblice Unite din Stuttgart (R.F.G.). La primire au fost de față: P.S. Episcop-vicar Antonie Ploieșteanul și Pr. Consilier Sabin Verzan.

Miercuri, 11 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Prof. Jürgen Moltmann, de la Universitatea din Tübingen (R.F.G.). La întâlnire au fost de față: P.S. Episcop-vicar Antonie Ploieșteanul și Pr. Consilier Dumitru Soare.

Joi, 12 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Rev. Prof. Temple Kingston, de la Universitatea din Windsor—Canada. A fost de față Pr. Consilier D. Soare.

Vineri, 13 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Excelența Sa Joseph Elmö Thibault, Ambasadorul Canadei la București. A fost de față P.S. Episcop-vicar Antonie Ploieșteanul.

Sâmbătă, 14 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Episcopul anglican Richard Milard, din partea Federației Bisericilor Episcopaliene Americane din Europa.

P.F. Patriarh Iustin a primit pe D-l Barbu Călinescu, președintele Consiliului parohial al Bisericii române din Londra.

Vineri, 20 aprilie 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Episcopul anglican Robert de St. Albans—Anglia.

Joi, 17 mai 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit pe Pierre Lanarès — secretarul general al Asociației internaționale pentru apărarea libertăților religioase, de la Berna—Elveția, împreună cu avocatul Robert Nixon, secretar pentru America de Nord al aceleiași Asociații. A fost de față P.S. Episcop-vicar Antonie Ploieșteanul. La întâlnire a fost prezent și D-l Dumitru Popa, șeful Cultului adventist din România.

Miercuri, 23 mai 1979. P.F. Patriarh Iustin a primit delegația Comitetului pregătitor al dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică-Luterană din R.F. Germania, alcătuită din: Dr. Heinz Joachim Held, dr. Esser și dr. Krenschmar. Au fost de față: P.S. Episcop Vasile al Oradei, P.S. Episcop-vicar Antonie Ploieșteanul și Pr. Consilier Dumitru Soare.

La ora 18, P.F. Patriarh Iustin, însoțit de P.S. Episcop-vicar Antonie Ploieșteanul, a luat parte la o recepție oferită de Ambasada R.F. Germania la București.

Conferința teologică interconfesională de la Cluj-Napoca

În zilele de 29—30 mai a.c., s-au desfășurat, la Institutul Teologic Protestant din Cluj-Napoca, lucrările celei de-a 34-a Conferințe teologice interconfesionale.

Au participat conducători ai unor centre eparhiale, episcopi și arhiepiscopi vicari din țară, profesori de la institute teologice ortodoxe, protestante și romano-catolice, directorii seminariilor teologice, vicari administrativi, consilieri, redactori ai revistelor bisericesti, doctoranzi în teologie și alți invitați.

Cuvîntul de deschidere a lucrărilor a fost rostit de către rectorul Institutului gazdă, prof. dr. Erdő János, care a evidențiat bogata experiență ecumenică acumulată pînă în prezent ca și climatul de concurență frățească ce caracterizează relațiile dintre instituțiile de învățămînt teologic din țara noastră.

După constituirea prezidiului, s-a trecut la prezentarea referatelor sub conducerea pr. prof. dr. Grigorie Marcu, rectorul Institutului Teologic Ortodox din Sibiu.

Referatul principal, cu tema: „Prin lucrarea Duhului Sfințit liber pentru slujirea lumii” a fost întocmit și susținut de către conf. dr. Péntek Árpád de la Institutul Teologic Protestant din Cluj-Napoca.

Arhid. prof. dr. Constantin Voicu, prorectorul Institutului Teologic Ortodox din Sibiu a pregătit referatul secundar I, intitulat: „Duhul Sfințit în Teologia interconfesională.” În absența autorului, referatul a fost prezentat de lector Aurel Jivi, de la același institut.

Referatul secundar II, cu tema: „Spiritualitate și slujire” a fost alcătuit și susținut de către pr. prof.

dr. Constantin Galeriu de la Institutul Teologic din București.

În continuare au avut loc discuții pe marginea referatelor prezentate, reluate apoi după pauza de prînz. Această parte a lucrărilor a fost condusă de către pr. prof. dr. Mircea Chialda, rectorul Institutului Teologic din București. Vorbitorii au evidențiat importanța tematicii dezbătute ca și legătura internă dintre cele trei referate. Precum se știe, tema referatului principal a fost tocmai tema aleasă pentru cea de-a VIII-a Adunare generală a Conferinței Bisericilor Europene care se va ține în noiembrie a.c., în Creta. Putem socoti astfel lucrările actualei conferințe interconfesionale de la Cluj-Napoca o contribuție românească la adîncirea tematicii pentru Creta.

Concluziile Conferinței au fost formulate de această dată de către comisia rectorilor. Din textul final redactat de comisie reținem următoarele:

„Bisericile noastre sînt astăzi unanime în mărturia că puterea Duhului este aceea care ne întărește în slujirea noastră, călăuzindu-ne pașii pe calea păcii, înțelegerii, dragostei și zidirii unei lumi mai bune și mai drepte.

În puterea Duhului cunoaștem lumea, vedem lumea și participăm la viața lumii...

Slujirea pe care ne-o cere lumea noastră, înțelegem ca o lume orînduită de Dumnezeu pentru familia umană, nu o putem împlini decît în libertatea Duhului lui Dumnezeu. Slujirea trebuie să aibă caracter concret și creator, corespunzător locului și timpului, în comunitate cu viața poporului nostru, cu răspundere față

de cerințele erei noastre, cu dimensiunile coexistenței umane de azi și din viitor.”

După adoptarea textului telegramelor adresate conducătorilor Bisericilor creștine din țara noastră și conducerii Departamentului Cultelor, prof. dr. Christoph Klein, prorectorul Institutului Teologic Protestant, secția Sibiu a rostit cuvîntul de încheiere. Vorbitorul a apreciat că și de această dată s-a făcut încă un pas hotărîtor în direcția aprofundării problemelor teoretice care se cer a fi studiate. Totodată, tema dezbătută a evidențiat gînja pe care Bisericile noastre o manifestă pentru o armonioasă împlinire a verticalismului cu orizontul lumii. Preocupîndu-ne de pnevmatologie am studiat și posibilitățile care ne stau în față pentru slujirea lumii pornind de la acest capitol al învățării noastre de credință.

Miercuri, 30 mai 1979, a avut loc o expunere în legătură cu unele probleme actuale ale politicii interne și externe ale statului nostru. Expunerea a fost făcută de către președintele Departamentului Cultelor, d-l Ion Roșianu.

Pe lângă participanții din ziua precedentă au fost prezenți și alți conducători și reprezentanți ai cultelor din țara noastră.

Pornind de la temele propuse în prealabil de către participanți spre dezbateri, vorbitorul s-a referit în prima parte a expunerii sale la noul mecanism economico-financiar din țara noastră, iar apoi a întreprins o cuprinzătoare sinteză a principiilor politicii externe a țării noastre.

În final au luat cuvîntul ierarhi și profesori de teologie care au exprimat adevărul total față de principiile enunțate și atașamentul lor sincer față de politica pe care o promovează statul nostru.

D. Abrudan

ANIVERSĂRI — ANIVERSĂRI — ANIVERSĂRI — ANIVERSĂRI — ANIVERSĂRI — ANIVERSĂRI

Gheorghe Lazăr

(Continuare din pag. a 6-a)

Dascălul Gheorghe Lazăr nu a fost un teoretician. Dacă a folosit metode noi în predarea învățămîntului în școala sa, el a socotit necesar să lege învățămîntul din școală cu viața, cu nevoile vieții, ale societății; nu s-a axat, în activitatea sa dascălească, pe speculații teoretice, ci cu deosebire pe științele exacte. Aceasta nu înseamnă că el nu ar fi fost preocupat și de cele ale teologiei. Căci era teolog prin pregătire și chiar prin chemare, cum atestă manualele întocmite de el pentru școala sa de la Sf. Sava. Dar, cum se vede, au precumpănit și preocupări de altă natură.

În conștiința poporului nostru persistă, pe drept cuvînt, imaginea omului pedagog care, în concepția sa sănătoasă, a preconizat o școală de obște, școală a poporului, întemeiată pe principiul democratizării învățămîntului, argumentînd simplu, „că așa era și la strămoși...” că la romani asemenea era îndemnul luminării, precum a celor de jos și săraci, așa și a celor de sus și bogați; ba toți cu un cuget erau lucrînd pentru bunul cel de obște național.”

Apropiat de mișcarea revoluționară condusă de Tudor din Vladimiri, patriotul Gheorghe Lazăr i-a înflăcărat pe participanți, prin conferințe zguduitoare. A transformat chiar catedra sa într-o tribună de educație patriotică, într-un focar din care „scînteia entuziasmul patriotic”. Pentru reușita revoluției și-a pus în joc propria sănătate.

Dar, înainte de toate, Gheorghe Lazăr a fost și rămîne dascăl de frunte al școlii românești, cum, în sinceritatea lui, Ion Heliade Rădulescu mărturisește: „fără Lazăr și acea școală noi pînă azi n-am fi avut conștiința de ceea ce am fost, de ceea ce sîntem și de ceea ce am putea deveni.” În școala lui de la Sf. Sava, dascălul ardelean a crescut ingineri, matematicieni, oameni de știință, dar și arhitecți ai sufletului românesc ortodox, slujitori devotați ai Bisericii străbune. Aceasta, ca efect al activității sale educative de la Sibiu și de la București.

Dascălul de la Avrig, un inspirat, un educator împătimit pentru chemarea sa; exigent cu sine însuși, nu mai puțin față de ucenicii săi, dar totdeauna hotărît, el și-a dăruit tot ce avea mai bun în ființa sa pentru înstruirea și educarea elevilor săi. Și, cum am văzut, și-a realizat țelul în chip exemplar. Studiile și manualele didactice redactate de acest mare dascăl al nației noastre mărturisesc, și ele, despre competența științifică, pedagogică, literară și estetică, despre personalitatea multilaterală a unui educator prin excelență.

La o vîrstă destul de tînră, secătuit de puteri, de o boală necruțătoare, zăcea într-o chilie de la Sf. Sava, ca de aici să fie mutat de prietenii, ucenicii și admiratorii săi într-un sălaș modest de la periferia orașului București. Din acest loc a îndreptat el chemare către familia sa de la Avrig, ca să vină să-l ia și să-l ducă în satul său de baștină. Un frate al său i-a împărtășit chemarea: a venit cu un car țărănesc la locul pămîntului, l-a luat și l-a pornit spre casa părintească. Ducea cu el o ladă cu aproximativ 300 de cărți, adică avere de cărturar, o vioară, instrument prin care se exprimă noblețe de suflet și un măsurător topografic, mărturie a preocupărilor ingineresti ale dascălului-inginer.

Gheorghe Lazăr s-a suins din viață la 17 septembrie 1823 și a fost așezat spre veșnică odihnă în curtea bisericii ortodoxe din Avrig, ce se află peste drum de casa lui părintească. Posteritatea, nu l-a uitat. La începutul lunii mai a anului 1886 „s-a inaugurat, la București, statuia ridicată în memoria marelui dascăl patriot”. Pe un soclu modest, așezat în inima Avrigului, străjuiește un bust, de asemenea modest, întru cinstirea dascălului avrigean. La 200 de ani de la nașterea marelui om, la Sibiu, în piața centrală, va fi înălțată o statuie demnă de el, expresie a omagiului și recunoștinței generației de azi față de personalitatea marelui dascăl al întregului popor român. Se materializează și în acest mod noblețe de neuitat a neamului nostru, care nu îngăduie să fie trecută în anonimat memoria binevoitorilor săi înaițași.

D. Călugăr

Un sat din Transilvania

Străbătînd „codrii de aramă” pînă la Hășmașul Mare din Carpații orientali întîlnești două izvoare din același sîn de mamă: unul liniștit și mîndru, celălalt clocotitor și pe atît mai îndrăzneț. Aceste două ape sînt: Oltul și fratele său geamăn Mureșul. Ele se nasc continuu și nici unul înaintea celuilalt. De la izvor parcă s-au înțeles să străbată prin locuri diferite rotundul țării, dovedind și ele că acest pămînt a fost dintotdeauna românesc și una.

Pe malul lor și-a plîns bucuria și amarul neamului românesc. Lîngă ele și-au înjghebat sălașurile în vremuri de liniște românească să le părăsească pe timp de retrîșire și iar să se întoarcă după trecerea izbeliștei. În

apele lor și-au botezat pruncii și se rugau cerului să-i țină-n viață pentru înmulțirea, întărirea și trăinicia acestui neam.

Undeva, pe malul stîng al Oltului și înainte ca el să-și schimbe drumul luînd-o spre sudul țării, se găsește una din acele așezări românești care va dăinui de-a pururi. Este Avrigul, intrat în istoria neamului prin nașterea ilustrului său fiu, Gheorghe Lazăr, întemeietor al primei „Academii” românești de la Sf. Sava și fondatorul învățămîntului superior în limba română.

O însemnare din 1815 prezintă Avrigul ca un sat vestit „clădit în parte pe o înălțime, cu o biserică evanghelică și una greco-neunită” (vezi George Macovescu, Gheorghe Lazăr, 1973, p. 7).

Într-adevăr, pe partea dreaptă a drumului cum intri în Avrig dinspre Sibiu se găsește biserica evanghelică, ridicată în a doua jumătate a sec. al XIII-lea ca locaș de închinare pentru cei de altă limbă decît a

băștinașilor, care au fost înfițați de soare și de cer ca fii ai pămîntului.

Biserica ortodoxă din zid, ridicată mai tîrziu, prin sec. al XVIII-lea, întîrziere justificată de adevărurile istorice care fac cunoscut și nu în șoaptă, că în acele timpuri de ieri, noi, cei născuți aici „de mai-nainte de facerea lumii daco-romane” nu aveam dreptul să ne ridicăm locașuri de închinare din piatră sau zid, se înalță pe locul altele care fuseseră de lemn. Este în formă de navă, pentru că nava a fost la peste timp, trecînd prin furtuni și încercări pe toți cei de legea ei și de neam românesc. Are în interior pictură din vremea aceluia domn al Țării Românești care s-a îngrijit și de frații de dincoace de munți și care privea ca un martir cu ochi albaștri de cer cum cad capetele feciorilor lui sub secure de călău în Istanbul, ca să cadă apoi și capul domnesc, pentru că n-a rostit voroavă de lepădare a credinței străbune: Brâncoveanu Constantin.

În curtea bisericii, ca ceva firesc, pămîntul a primit spre îndreptățită odihnă, trupul fiului satului, Gheorghe Lazăr, plecat adolescent din tînda bisericii spre a se jertfi pentru înălțarea neamului. S-a întors mai apoi să se odihnească la altarul credinței străbune. Peste drum se așează o căsuță modestă, ieșită mai înafară decît celelalte, pentru că mai ieșit înafară decît ceilalți a fost și cel născut în ea și care privind de aici piscurile Negoiului își juruia să le urce cu neam cu tot, și le-a urcat. Pe colțul casei vîrșită în albastru, o placă de marmură face cunoscut lapidar călătorului că: „În această casă s-a născut Gheorghe Lazăr 1779—1823.”

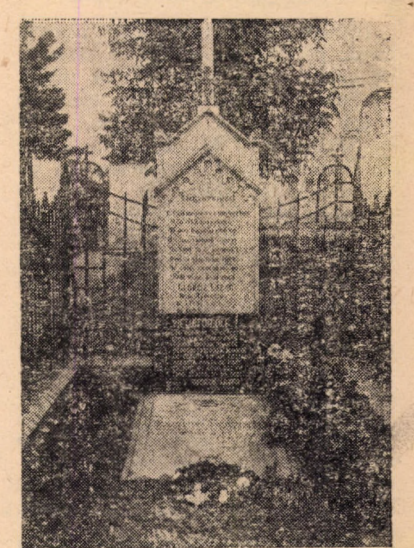
Acesta era Avrigul de ieri care mai adăpostește de asemenea un castel zidit de generalul Bukow pentru odihnă după ostenele care s-a supus arzînd mănăstirile și bisericile românești din lemn, iar pe cele din zid dărîmîndu-le cu tunul, pînă la temelie. Avrigul care avea prin 1891 o glăjărie ce producea sticle de lampă și încă alte cîteva obiecte pentru trebuințe gospodărești.

Astăzi, satul de altădată, a devenit oraș pe peste 9.500 locuitori și mari perspective în viitor. Glăjăria din 1891, a devenit renumită fabrică de sticlă și cristal, ale cărei produse au dobîndit o binemeritată faimă pe piețele fostei împărății. Are școli și

licee de specialitate pe măsura visului celui adormit în curtea bisericii românești.

Urmașii căraușilor de atunci, păstrînd tot ce era de păstrat și sînt hotărîți să ducă mai departe frumusețea portului lor prins în culorile florilor de cîmp, țesut cu răbdare și migală de moși, de fii și de nepoți și dat spre încredințare celor ce vor urma, prin școală azi deschisă anume ca sîntă îndatorire și tradiție din neam în neam.

Castelul, cîndva loc de odihnă pentru generali și guvernatori, are și azi o funcție asemănătoare fiind sanatoriu dar pentru cei ce șterg, ce mai este de șters, din urmele trecutului

și care construiesc vîrtos și aprig frumusețea viitorului.

Avrigul, un sat ca multe altele, din care se zăresc creștele Făgărașilor și dealurile podișului Transilvaniei, așezat cîndva între două stații de poștal — Bradu și Porumbacu de Jos — în vecinătatea nedreptei granițe de sud a nedreptului Imperiu Austro-Ungar, este așezarea din care, dacă vrei, poți privi întreaga istorie a acestui pămînt, pentru că într-adevăr și acest sat ca aproape toate satele din Transilvania, are redusă la scară, toată istoria trecută și prezentă a acestui rai de țară.

Dumitru Dan

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

ABONAMENTUL Pe un an: 25 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2

(Taxa poștală plătită în numerar)

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

| 44.206 |